This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Katolički katekizam

za

III. razred pučkih učionah.

(Po Deharbeovu izvorniku.)

Valja svezan u platnenu hrbtu 21 novčić.

U Beču.

Troškom c. k. prodavaonice školskih knjigah.

1871.

192.151 - A. Nem-

Digitized by Google

Knjigah za škole, izdatih u c. kr. nakladi školskih knjigah, nije slobodno prodavati skuplje nego u cěne, naznačene na naslovnom listu.

Digitized by Google

Uvod.

Odredjenje čověka.

1. Zašto smo na světu?

Na světu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, da mu služimo, ter se spasimo.

2. Što treba za to činiti?

Treba:

1) sve věrovati, što je Bog objavio,
2) sve obdržavati, što je Bog zapovědio,
3) primati milosti, koje je Bog za spasenje naredio.

3. Gdě ćemo to naučiti?

To ćemo naučiti u krštjanskom nauku, ili katekizmu.

4, O čem dakle govori katekizam?

Katekizam govori:

1) o věri,
2) o zapovědih,
3) o milosti te izvorih milosti, naime o svetih otajstvih i molitvi.

Opomena. Rado slušaj krštjanski nauk, i marljivo uči katekizam.

Digitized by Google

Glava prva.

Věra.

§. 1.

1. Što je věra krštjanska katolička?

Věra je od Boga darovana krěpost, kojom tvrdo i stalno držimo za istinu sve, što je Bog objavio, i što nam po svojoj crkvi predlaže věrovati.

2. Što je to „sve, što je Bog objavio?“

Jest sve, što je Bog učio po patriarkah i prorocih, a najposlě po svom sinu Isusu i po apoštolih.

3. Kako je do nas došlo, što je Bog objavio?

Došlo je do nas stranom pismeno, stranom ustmeno; pismeno po svetom pismu, a ustmeno predavanjem od ustah do ustah.

4. Kako se děli sveto pismo?

Sveto pismo děli se u knjige staroga i novoga zakona.

5. Što je u knjigah staroga zakona?

U knjigah je staroga zakona, što je Bog objavio i što je napisano prije Isusa.

Digitized by Google

6. Što je u knjigah novoga zakona?

U knjigah je novoga zakona, što je Bog objavio i što je napisano poslě Isusa.

7. Je-li dosta věrovati samo ono, što je u svetom pismu?

Nije dosta, nego moramo věrovati i ustmeno predanje, to jest onaj objavljeni nauk, što su ga apoštoli naučali, ali nisu napisali.

8. Zašto moramo uz ono, što je u svetom pismu, věrovati takodjer ustmeno predanje?

Jer je ustmeno predanje isto tako od Boga objavljeno, kako i ono, što je u svetom pismu.

§. 2.

9. Je-li věra za spasenje potrebita?

Věra je svakako za spasenje potrebita: jer „bez věre nije moguće dopasti se Bogu.“

10. Može-li se čověk u svakoj věri spasiti?

Nemože, nego samo u pravoj věri, koja je od Isusa.

11. Gdě je prava věra?

Prava je věra samo u katoličkoj crkvi.

12. Zašto velimo, da je samo u katoličkoj crkvi prava věra?

Jer je jedina katolička crkva po apoštolih od Isusa věru dobila i nepokvarenu sačuvala.

Digitized by Google

13. Je-li dosta samo srdcem věrovati?

Samo srdcem věrovati nije dosta, nego moramo věru i činom izpovědati.

14. Kojim znakom izpověda krštjanin katolik svoju věru?

Krštjanin katolik izpověda věru osobito znakom svetoga križa.

15. Što govorimo križajući ili krsteći se?

Govorimo: u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.

Opomena. Nikada se nestidi prekrižiti se, i raduj se, što si děte katoličke crkve.

Věrovanje apoštolsko.

1. Gdě je u kratko sve, što prije svega treba znati i věrovati?

U kratko je sve u dvanaest članakah věrovanja apoštolskoga.

2. Kako glasi věrovanje apoštolsko?

Věrovanje apoštolsko glasi ovako: Věrujem u Boga Otca, svemogućega stvoritelja neba i zemlje. I u Isu-Krsta, sina njegova jedinoga, Gospodina našega. Koj je začet po Duhu svetom, rodjen od Marije děvice. Mučen pod Poncijem Pilatom, propet, umro i pokopan. Sašao nad pakao, tretji dan uzkrsnuo od mrtvih. Uzašao na nebesa, sědi ob desnu Otca, Boga svemogućega. Odonud ima doći

Digitized by Google

sudit žive i mrtve. Věrujem u Duha svetoga. Svetu crkvu katoličku, svetih občinstvo. Oproštenje grěhah. Těla uzkrsnutje. I život věčni. Amen.

Prvi članak věre.

„Věrujem u Boga otca, svemogućega stvoritelja neba i zemlje.“

§. 1. Bog.

„Věrujem u Boga.“

3. Što je Bog?

Bog je neizměrno savršen duh, gospodar neba i zemlje, od koga nam je sve dobro.

4. Zašto velimo, da je Bog „duh“?

Bog je duh, jer ima razum i slobodnu volju, a neima těla.

5. Zašto velimo, da je Bog „neizměrno savršen?

Bog je neizměrno savršen, jer nije, kako su stvorovi, poněšto dobar, nego su u njem sva dobra svojstva bez měre i broja.

6. Koja osobito svojstva božja valja pamtiti?

Ova: Bog je věčan, posvudan, sveznajuć, premudar, svemoguć; on je neizměrno svet i pravedan, dobrotiv i milosrdan, istinit i věran.

Digitized by Google

7. Što će reći: Bog je věčan?

Bog je věčan, reći će, da je uvěk, to jest da mu neima početka niti konca.

8. Što će reći: Bog je posvudan?

Bog je posvudan, reći će, da je posvuda na nebu, na zemlji i na svakom městu.

9. Što će reći: Bog je sveznajuć?

Bog je sveznajuć, reći će, da sve zna podpuno i od věka; zna, što je bilo, što je sada, i što će biti, pak i najtajnije naše misli.

10. Što će reći: Bog je premudar?

Bog je premudar, reći će, da zna prema svojoj odluci sve tako urediti, da nemože bolje biti.

11. Što će reći: Bog je svemoguć?

Bog je svemoguć, reći će, da sve može i da što bude, treba mu samo hotěti.

12. Što će reći: Bog je svet?

Bog je svet, reći će, da hoće i ljubi samo dobro, a mrzi na zlo.

13. Što će reći: Bog je pravedan?

Bog je pravedan, reći će, da po zaslugi naplatjuje dobro, a kazni zlo.

14. Što će reći: Bog je dobrotiv?

Bog je dobrotiv, reći će, da je iz ljubavi dobar svim stvorovom, pak nam i děli nebrojene blagodati.

Digitized by Google

15. Što će reći: Bog je milosrdan?

Bog je milosrdan, reći će, da prašta svakomu grěšniku, koj se skrušeno pokaje.

16. Što će reći: Bog je istinit?

Bog je istinit, reći će, da nada sve ljubi istinu, a na laž mrzi.

17. Što će reći: Bog je věran?

Bog je věran, reći će, da drži rěč, kada što obeća ili zapréti.

18. Ima-li više, nego jedan Bog?

Neima, jedan je samo Bog.

19. Možemo-li Boga viděti?

Boga nemožemo viděti tělesnima očima, jer je duh.

20. Kako su ljudi spoznali Boga?

*Ljudi su spoznali Boga:

1) po vidljivom světu,
2) po glasu savěsti,
3) osobito po objavi božjoj.

Opomena. Ljubi Boga, i za uvěk mu daj srdce svoje. On ga hoće od tebe, da te věkoma osreći. Zato i veli: „Sinko, daj mi srdce.“

§. 2. Tri božanske osobe.

„Věrujem u Boga Otca.“

21. Zašto velimo: „Věrujem u Boga Otca?“

Velimo: Věrujem u Boga Otca: 1) jer je Bog nevlidljivi naš otac na nebu, 2) jer u Bogu ima više osobah, a prva se od njih zove otac.

Digitized by Google

22. Koliko dakle osobah ima u Bogu?

U Boga ima tri osobe: Otac, Sin i Duh sveti.

23. Je-li svaka ova osoba Bog?

Jest; Otac je pravi Bog, Sin je pravi Bog, i Duh sveti je pravi Bog.

24. Pa je-li ipak samo jedan Bog?

Jest; ove tri osobe su jedan Bog.

25. Zašto velimo, da su ove tri osobe samo jedan Bog?

Ove tri osobe samo su jedan Bog, jer sve tri imaju jednu te istu božansku narav.

26. Je-li koja osoba starija ili mogućnija od druge?

Nije nijedna; sve tri su od věka, sve tri jednako mogućne, dobre i savršene.

27. Kako se jedno božanstvo u tri osobe zove jednim imenom?

Jedno božanstvo u tri osobe jednim se imenom zove Trojstvo ili presveta Trojica.

28. Koja se děla osobito pripisuju pojedince svakoj božanskoj osobi?

Otcu se osobito pripisuje stvaranje, Sinu odkupljenje, Duhu svetomu posvetjenje; premda su ovo zajednička děla sve trojice.

Opomena. Pamti dobro, kako si dužan hvaliti presvetomu Trojstvu, što si stvoren, odkupljen i posvetjen; pamti, što si obećao na svetom krstu. (Blagdan presv. Trojstva.)

Digitized by Google

§. 3. Stvaranje i upravljanje světa.

„Stvoritelja neba i zemlje.“

29. Zašto zovemo Boga stvoriteljem neba i zemlje?

Boga zovemo stvoriteljem neba i zemlje, jer je Bog stvorio vàs svět, nebo i zemlju i sve, gděgod je što.

30. Što će reći: „stvoriti?“

Stvoriti će reći: što od ništa učiniti.

31. Kako je Bog stvorio svět?

Bog je stvorio svět svemogućom svojom voljom.

32. U koliko je danah Bog stvorio svět?

Bog je stvorio svět u šest danah.

33. Čemu je Bog stvorio svět?

*Bog je stvorio svět: 1) sebi na slavu, 2) stvorovom na dobro.

34. Što čini Bog još uvěk, da svět nepropadne?

Da svět nepropadne, Bog uzdržava i upravlja svět.

35. Što će reći: Bog uzdržava svět?

Bog uzdržava svět, reći će: Bog čini, da svět obstoji, dokle i kako je njemu drago.

36. Što će reći: Bog upravlja svět?

Bog upravlja svět, reći će: Bog skrbi za sve, redi i ravna sve po svojoj svetoj volji.

Digitized by Google

37. Hće-li Bog i zlo, što je na světu?

*Zla Bog neće, ali ga ipak prepušta; jer može iz zla izvesti dobro.

38. Biva-li dakle išta bez Boga?

Bez Boga nebiva ništa, nego sve onako, kako Bog odredi ili prepusti.

39. Kako zovemo brigu, kojom se Bog brine za svět?

Zovemo ju promisao ili providnost božju.

Opomena. Netuži se na božje odredbe; jer Bog zna najbolje, što ti je sbilja na dobro. I nesgode primaj ponizno i dragovoljno od ruke božje, pa će ti služiti na spas.

§. 4. Angjeli.

40. Koji su najplemenitiji stvorovi božji?

Najplemenitiji stvorovi božji jesu angjeli i ljudi.

41. Što su angjeli?

Angjeli su čisti duhovi, koji imaju razum i slobodnu volju, a těla neimaju.

42. Kakvi su bili angjeli, kad ih je Bog stvorio?

Bili su dobri i sretni, te prekrasnimi darovi nadareni.

43. Jesu-li svi angjeli ostali dobri i sretni?

Svi angjeli nisu ostali dobri i sretni; mnogi su sagrěšili, ter zato bačeni u pakao. Ovi se zovu „zli duhovi“ ili „vragovi“.

Digitized by Google

44. Kakvi su dobri angjeli nam ljudem?

Dobri angjeli imaju nas rado; zato nam čuvaju dušu i tělo, mole za nas, i nukaju nas na dobro.

45. Kako se zovu angjeli, odredjeni, da nas čuvaju?

Angjeli, odredjeni, da nas čuvaju, zovu se sveti angjeli čuvari.

46. Što smo svomu angjela čuvaru dužni?

Dužni smo svoga angjela čuvara štovati, hvaliti mu i njegove ponuke slušati.

47. Kakovi su nam zli duhovi?

Zli duhovi napastuju nas od zlobe i zavisti, da nas navedu na grěh, te rinu u věčnu propast.

48. Kako se treba od njihove napasti braniti?

*Treba moliti i napasti na grěh postojano odbijati.

Opomena. Svako je jutro i večer preporuči svomu angjelu čuvaru, i čuvaj se učiniti ili reći što nepristojna; jer te on svuda prati.

§. 5. Prvi čověk i grěh iztočni.

49. Koj je najplemenitiji stvor božji na zemlji?

Najplemenitiji stvor božji na zemlji jest čověk.

Digitized by Google

50. Kako je Bog stvorio prvoga čovèka?

Bog je napravio od zemlje tělo, udahnuo mu dušu, pako je prvi čověk stvoren.

51. Od česa je dakle čověk sastavljen?

Čověk je sastavljen od duše i těla.

52. Što je duša?

Duša je neumrli duh, stvoren na priliku božju, bez kojega nebismo mogli ni misliti ni živěti.

53. Kako su se zvali prvi ljudi?

Prvi ljudi zvali su se Adam i Eva.

54. Jesu-li prvi ljudi s prvine bili dobri?

Prvi ljudi bili su s prvine dobri, sveti i pravedni.

55. Je-li njim bilo i lěpo?

Jest, živěli su lěpo i sretno u zemaljskom raju, niti bi bili kada umrli.

56. Jesu-li uvěk ostali dobri i sretni?

Nisu ostali uvěk dobri i sretni; sagrěšili su, pak tim sebe i vàs rod ljudski oborili u najveću nevolju.

57. Što su sagrěšili?

Pověrovali su više zmiji, nego Bogu, ter jeli zabranjeno voće.

58. U kakvu su nevolju praroditelji naši oborili vàs rod ljudski?

Grěh i zle poslědice njegove s Adama prešle su na sve ljude, take da mi svi s grěhom dolazimo na svět.

Digitized by Google

59. Kako se zove grěh, s kojim svi dolazimo na svet?

Grěh, s kojim svi dolazimo na svět, zove se grěh iztočni; jer iztiče od naših praroditeljah i prelazi na nas.

60. Koje su zle poslědice iztočnoga grěha?

* 1) Pali smo u nemilost Bogu i prestali biti njegova děca ter izgubili pravo na nebo;

2) potamnio nam je razum, a volja se nagnula na zlo;

3) stigle su nas svakojake nevolje, boli i muke, a napokon ćemo umrěti.

61. Što bi od čověka bilo, da mu se Bog nije smilovao?

Nijedan čověk nebi bio mogao naći milosti kod Boga, a po tom niti se spasiti.

62. Kako je Bog ljude pomilovao?

Obećao im je spasitelja, koj će ih odkupiti, ter im pribaviti milost i pravo na nebo.

63. Komu je najprije obećao Bog odkupitelja?

Bog je obećao odkupitelja praroditeljem našim odmah pošle grěha.

64. Kad je došao obećani odkupitelj?

Obećani odkupitelj došao je od prilike četiri tisuće godinah po stvorenju světa.

Opomena. Sinko, mrzi grěh, po kom je sve zlo na světu.

Digitized by Google

Drugi članak věre.

„I u Isu Krsta, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega:“

1. Što uči drugi članak věre?

Drugi članak věre uči, da je spasitelj, koga je Bog obećao i poslao, jedinorodjeni Sin božji, Isu-Krst, naš Gospodin.

2. Što znači rěč „Isus“?

Rěč Isus znači spasitelj ili odkupitelj.

3. Što znači rěč „Krst“?

Rěč Krst znači pomazanik.

4. Zašto se Isus zove pomazanik?

*Jer su u starom zakonu proroke, poglavice svetjeničke i kralje mazali uljem; a Isus je naš najveći prorok, svetjenik i kralj.

5. Zašto se Isus zove „jedinorodjeni Sin božji?“

Isus se zove jedinorodjeni Sin božji, jer je jedini pravi sin božji po naravi i od věka.

6. Nismo-li i mi děca božja?

I mi smo děca božja, ali nismo po naravi i od věka, nego samo po milosti.

7. Zašto velimo, da je Isus „naš Gospodin“?

Isus je naš Gospodin, jer je: 1) naš Bog, 2) naš odkupitelj.

Opomena. Često pobožno zazivaj ime Isusovo, osobito u napasti. Neka ti bude drago nazivati: „Hvaljen Isus!“ i odgovarati: „Uvěke.“

Digitized by Google

Tretji članak věre.

„Koj je začet po Duhu svetom, rodjen od Marije, děvice.“

1. Što uči tretji članak věre?

Tretji članak věre uči, da je Sin božji krěpostju Duha svetoga postao čověkom, to jest, da je primio tělo i dušu, kao što mi ljudi imamo.

2. Kako zovemo to otajstvo?

To otajstvo zovemo utělovljenje ili uputjenje Sina božjega.

3. Što dakle věrujemo o Isusu, věrujuć otajstvo njegova utělovljenja?

Věrujemo, da je Isus zajedno pravi Bog i pravi čověk. Bog je Isus od věka, a čověkom postao u vremenu.

4. Koliko je dakle u Isusu naravih?

U Isusu dvě su naravi: božanska narav, jer je Bog, i čověčanska, jer je čověk.

5. Jesu-li u Isusu i dvě osobe?

* Nisu; Isus je samo jedna osoba, i to božanska.

6. Od koga je primio Sin božji narav čověčansku?

Sin božji primio je narav čověčansku od Marije, prečiste děvice; zato se Marija i zove „majka božja“ ili „bogorodica“.

Digitized by Google

7. Je-li Isus imao i otca?

Kano čověk Isus nije imao otca.

8. A što mu je bio sveti Josip?

Sveti Josip bio je samo hranitelj Isusov.

9. Zašto je Sin božji postao čověkom?

Sin božji postao je čověkom, da može za nas trpěti i umrěti; jer kano Bog nije mogao ni trpěti ni umrěti.

10. Koliko ima tomu, što se je Sin božji rodio kano čověk?

Sada teče devetnaesta stotina godinah.

11. Gdě se je rodio Isus?

Isus se je rodio u Betlehemu u štalici.

12. Tko se najprije došao poklonit dětetu Isusu?

* Najprije su došli pobožni pastiri iz okolice, a zatim tri mudraca ili tri kralja s iztoka.

13. Kako su doznali pastiri, a kako mudraci, da se Isus rodio?

* Pastirom je navěstio angjeo, a mudracem čudna zvězda.

Opomena. Svim srdcem hvali Bogu, što je iz ljubavi prama tebi postao čověkom, a osobito, kad u jutro, o pòdne i na večer čuješ glas zvona na pozdrav angjeoski.

Digitized by Google

*Život Isusov.

14. Gdě je živio Isus u mladosti?

Živio je do tridesete godine u Nazaretu u kući svojih roditeljah, i bio jim poslušan.

15. Što znamo o Isusu, kad mu je bilo dvanaest godinah?

Kad je Isusu bilo dvanaest godinah, išao je sa svojimi roditelji u Jeruzalem, i ondě tri dana zaostao u crkvi.

16. Što je učinio Isus, kad mu je bilo trideset godinah?

Kad je Isusu bilo trideset godinah, dao se je krstiti po Ivanu u rěci Jordanu; zatim je otišao u pustinju, i ondě postio četrdeset danah i noćih.

17. Što je učinio Isus, vrativ se iz pustinje?

Vrativ se iz pustinje, stade Isus javno naučati i sabirati učenike, od kojih si odabra dvanaestoricu, da ga svuda prate, i prozva ih svojimi apoštoli ili věstnici.

18. Što je Isus naučao?

Isus je naučao sve, što imamo věrovati, ufati se i činiti, da se spasimo.

19. Što je učio Isus o sebi?

Isus je učio o sebi, da je obećani spasitelj, te s Otcem i Duhom svetim pravi věčni Bog.

Digitized by Google

20. Čim je pokazao Isus, da mu je nauk istinit?

Da mu je nauk istinit, pokazao je Isus:

1) svetim svojim životom,

2) čudesi i proročanstvi.

21. Kaži mi koje čudo Isusovo?

1) Sa pet hlěbacah kruha nahranio je preko pet tisućah ljudih;

2) jednom rěčju utišao větar i valove;

3) bolestnikom vraćao zdravje, a mrtvim život.

22. Kaži mi něšto, što je Isus prorekao?

Prorekao je Isus:

1) da će trpěti i umrěti, uzkrsnuti i uzaći na nebo;

2) da će se Jeruzalem razoriti, a njegova se crkva razširiti po svem světu i obstojati do věka.

Opomena. Marljivo čitaj životopis Isusov, i věrno slědi njegov priměr.

Četvrti članak věre.

„Mučen pod Poncijem Pilatom, propet, umro i pokopan.“

1. Što uči četvrti članak věre?

Četvrti članak věre uči, da je Isus za nas trpio, na križu umro, i bio u grob položen.

Digitized by Google

2. Je-li Isus trpio kao Bog ili kao čověk?

Isus je trpio kao čověk, to jest po svojoj čověčjoj naravi.

3. Što je Isus trpio?

Isus je trpio svega života svoga neizgovorno mnogo; najposlě bio obružen, bičevan, trnjem okrunjen, a napokon razpet na križ.

4. Gdě je bio Isus razpet?

Isus je bio razpet na brdu Kalvariji, blizu Jeruzalema.

5. Tko je osudio Isusa na smrt?

Isusa je osudio na smrt rimski vladar židovske zemlje, Poncij Pilat.

6. Je-li Isus prisiljen bio umrěti?

Isus nije bio prisiljen, nego je dragovoljno hotio umrěti od prevelike ljubavi i milosrdja prama nam.

7. Zašto je hotio Isus trpěti i umrěti?

Isus je hotio trpěti i umrěti, da zadovolji pravdi božjoj, te nas odkupi i spasi.

8. Za koje grěhe zadovoljio je Isus?

Isus je zadovoljio za grěh iztočni i sve druge grěhe svih ljudih.

9. Kad je Isus zadovoljio za sve ljude, zašto se svi neće spasiti?

* Svi se neće spasiti, jer nečine svi od svoje strane, što treba za spasenje, to jest, nevěruju Isusova nauka, neobdrža-

Digitized by Google

vaju njegovih zapovědih i neprimaju njegove milosti.

Opomena. Nesmetni nikada s pameti, kako te je Isus ljubio, i što je za te trpio. (Križni put — propelo — veliki tjedan — nemrsi u petak.)

Peti članak věre.

„Sašao nad pakao, tretji dan uzkrsnuo od mrtvih.“

1. Što znamenuju réči: „Sašao nad pakao“?

Znamenuju, da je duša Isusova poslě njegove smrti sašla u predpakao, da izbavi duše preminulih pravednikah.

2. Zašto su bile duše preminulih pravednikah u predpaklu?

Jer su bila zatvorena vrata nebeska radi gréha, i tekar ih je Isus otvorio.

3. Je-li ostala duša Isusova za uvěk u predpaklu?

Nije ostala, nego se tretji dan opet sdružila s tělom, ter je Isus slavno uzkrsnuo iz groba. (Uzkrs.)

4. Jesu-li viděli Isusa učenici poslě uzkrsnutja?

* Učenici su Isusa poslě uzkrsnutja viděli više putah, pače doticali se ga, s njim govorili i jeli.

Digitized by Google

5. Kako dugo ostade Isus na zemlji poslě svoga uzkrsnutja?

Poslě svoga uzkrsnutja ostade Isus četrdeset danah na zemlji.

Opomena. Hoćeš-li, da se s Isusom proslaviš, valja ti s njim voljno i trpěti.

Šesti članak věre.

„Uzašao na nebesa, sědi ob desnu Boga, Otca svemogućega.

1. Što razuměvamo po rěčih: „Uzašao na nebesa“?

Razuměvamo, da je Isus svojom snagom s dušom i tělom uzašao na nebesa. (Spasovo.)

2. Gdě je Isus uzašao na nebesa?

Isus je uzašao na nebesa na maslinskoj gori, na očigled svojim učenikom.

3. Zašto je Isus uzašao na nebesa?

* Isus je uzašao na nebesa:

1) da poprimi svoje gospodstvo,
2) da nam bude zagovornik kod Otca,
3) ter i nam pripravi město u nebu.

4. Što znače rěći: „Sědi ob desnu Boga“?

Znače, da je Isus i kao čověk dělnik moći i slave božje.

Opomena. Često se pobožno moli Spasitelju, da i tebe jednom primi u nebo; i nežali truda, da si ondě město pribaviš.

Digitized by Google

Sedmi članak věre.

„Odonud ima doći, sudit žive i mrtve.“

1. Što uči sedmi članak věre?

Sedmi članak věre uči, da će Isus na koncu světa opet doći s neba, s velikom silom i slavom, sudit sve ljude, dobre i zle.

2. Kako se zove sud na koncu světa?

Sud na koncu světa zove se sudnji dan ili obćeniti sud; jer će se tada suditi svim ljudem svega světa skupa.

3. Što će učiniti Bog poslě obćenitoga suda?

Poslě obćenitoga suda dobre će Bog sa sobom odvesti u nebo, zle pako baciti u pakao.

4. Što je pakao?

Pakao je neugasljiv oganj, gdě će biti uvěk plač i škripa zubih.

5. Što je nebo?

Nebo je město, gdě odabrani uživaju věčno blaženstvo.

6. Ima-li osim obćenitoga još kakav drugi sud?

Ima posebni, na kojem se svakomu čověku poseb sudi umah poslě smrti.

7. Kamo ide duša poslě posebnoga suda?

Duša poslě posebnoga suda ide ili u nebo, ili u pakao, ili u čistilište.

Digitized by Google

8. Koje duše idu u čistilište?

U čistilište idu duše, koje su s ovoga světa preminule u milosti božjoj, ali nisu posve čiste od grěha, ili nisu još pravici božjoj sasvim zadovoljile.

9. Hoće-li poslě občenitoga suda jošte ostati čistilište?

Neće; poslě občenitoga suda biti će samo nebo i pakao.

Opomena. Nikada ništa nečini zla niti u potaji, jer će Bog jednom sve odkriti i dovesti na svoj sud.

Osmi članak věre.

„Věrujem u Duha svetoga."

1. Što uči osmi članak věre?

Osmi članak věre uči, da je Duh sveti tretja božanska osoba, iste naravi s Otcem i Sinom.

2. Od koga izlazi Duh sveti?

* Duh sveti izlazi iz Otca i Sina zajedno.

3. Gdě je Duh sveti?

* Duh sveti kao posvudni Bog svagdě je; ali kao početnik i darovnik milosti osobito je u katoličkoj crkvi i u duši pravednika.

Digitized by Google

4. Kakove milosti děli Duh sveti katoličkoj crkvi?

* Duh sveti katoličku crkvu uči, sveti i ravna nevidljivo.

5. Kakove milosti děli Duh sveti duši pravednika?

* Duh sveti dušu razsvětljuje, sveti, krěpi i těši; zato se i zove posvetitelj i těšitelj.

6. Dokle ostaje u duši Duh sveti?

* Duh sveti ostaje u duši dotle, dok je čista od svakoga težkoga grěha.

7. Zašto se Duh sveti slika kao golub?

Jer se je ukazao kao golub, kad je bio Isus krštен u Jordanu.

8. Zašto se Duh sveti slika kao plameniti jezici?

Jer je petdeseti dan poslě uzkrsnutja Isusova sašao nad apoštole u prilici plamenitih jezikah.

Opomena. Čuvaj se grěha, da ti u duši ostane Duh sveti.

Deveti članak věre.

„Svetu crkvu katoličku; svetih obćinstvo.“

§. 1. Crkva u obće.

1. Što je crkva?

Crkva je obćina svih krštjanah na zemlji, koji su združeni pod jednim obćenitim

Digitized by Google

vrhovnim glavarom (papom) i njemu podredjenimi biskupi.

2. Nije-li Isus glavar crkve?

Isus je dakako glavar crkve, ali nevidljiv.

3. Je-li Isus ostavio svojoj crkvi i vidljiva glavara?

Jest, Isus je ostavio svojoj crkvi i vidljiva glavara; jer budući crkva vidljivo družtvo mora imati i vidljivu glavu.

4. Koga je najprije postavio Isus svojoj crkvi za vidljiva glavara?

Za vidljiva glavara svojoj crkvi postavio je Isus najprije svetoga Petra apoštola.

5. Odkuda znamo, da je Isus postavio svetoga Petra za vrhnovnoga glavara svojoj crkvi?

* Znamo odtuda, što je Isus 1) postavio svetoga Petra za temeljni kamen svojoj crkvi, 2) njemu napose predao ključe kraljestva nebeskoga, 3) jedinomu njemu zapovědio pasti cělo stado.

6. Tko je po smrti svetoga Petra vidljivi glavar crkve?

Sveti otac, papa, koj je zakonit naslědnik svetoga Petra na biskupskoj stolici rimskoj.

7. Koga razuměvamo po „biskupih papi podredjenih“?

Razuměvamo zakonite naslědnike apoštolah, koji pod vrhovnom oblastju pape ravnaju pojedine biskupije.

Digitized by Google

8. Tko ima pomagati biskupom u njihovoj službi?

Biskupom u njihovoj službi imaju pomagati podredjeni jim svetjenici ili duhovni pastiri.

9. Tko je ovako uredio crkvu?

Ovako je uredio crkvu sám Isus, njezin utemeljitelj.

* §. 2. Biljege i svojstva crkvena.

10. Je-li Isus utemeljio više crkvah?

Isus je utemeljio samo jednu crkvu.

11. Po čem se pozna prava crkva Isusova?

Prava crkva Isusova pozna se po tom, što je: 1) jedinstvena, 2) sveta, 3) katolička ili obćenita, 4) apoštolska.

12. Koja crkva ima ove sve četiri biljege?

Ovih biljegah neima nijedna do **rimo-katoličke**, to jest one crkve, koja priznaje rimskoga papu za svoga vrhovnoga glavara.

13. Je-li rimo-katolička crkva očevidno jedinstvena?

Jedinstvena je; jer vazda i svagdě ima: 1) jednu te istu věrú, 2) jednu te istu žrtvu i otajstva, 3) jednoga obćenitoga vrhovnoga glavara.

Digitized by Google

14. Je-li rimo-katolička crkva očevidno sveta?

Sveta je, 1) jer je njezin utemeljtelj svet, 2) jer u njoj vazda ima svetih.

15. Je-li rimska crkva očevidno katolička ili občenita?

Katolička je, 1) jer je počam od Isusa vazda obstojala, 2) jer je razširena po svem světu, i 3) još se sveudilj širi.

16. Je-li rimo-katolička crkva očevidno apoštolska?

Apoštolska je, 1) jer polazi od apoštolah, i nauk joj je apoštolski, 2) jer su njezini glavari, papa naime i biskupi, zakoniti naslědnici apoštolah.

17. Što slědi odatle, što nijedna crkva osim rimo-katoličke neima biljegah prave crkve Isusove?

Slědi, da je samo rimo-katolička crkva prava, od Isusa utemljena crkva.

18. Kako se i jošte zove rimo-katolička crkva?

Rimo-katolička zove se takodjer nepogrěšna i jedino spasonosna crkva.

19. Zašto velimo, da je rimo-katolička crkva nepogrěšna?

Rimo-katolička crkva je nepogrěšna, jer uz pomoć Duha svetoga niti u nauku věre niti u nauku ćudoredja nemože pogrěšiti.

Digitized by Google

20. Tko nam jamči, da crkva pogrěšiti nemože?

Jamči sám Isus, koj je obećao crkvi:

1) da će biti s njom do konca světa,

2) da će s njom Duh istine ostati uvěke,

3) da je sila paklena neće nadvladati.

21. Kako zove radi toga crkvu sveti Pavao?

Zove ju stupom i temeljem istine.

22. Zašto velimo, da je rimo-katolička crkva jedino spasonosna?

Rimo-katolička crkva je jedino spasonosna; jer je nju utemeljio Isus, da sve ljude vodi u věčno blaženstvo.

23. Što veli Isus onim, koji neslušaju crkvu?

Isus veli: „Tko nesluša crkvu, nek ti bude kao krivobožac i očiti grěšnik.“

24. Što izpovědamo rěćmi; „Věrujem svetu crkvu katoličku“?

Izpovědamo, da je Isus utemeljio crkvu nepogrěšnu, kojoj moramo posvema věrovati i pokoravati se, ako se želimo spasiti; a ova crkva da nije druga, nego rimo-katolička.

Opomena. Štuj i ljubi katoličku crkvu kao majku i pokoravaj se njezinim naredbam.

Digitized by Google

§. 3. Svetih občinstvo.

25. Jesu-li samo pravověrnici na zemlji združeni u jednu crkvu?

S pravověrnici na zemlji združeni su i blaženi u nebu i duše u čistilistu.

26. Kako su združeni?

Združeni su duhovnim načinom kao člani u jedno tělo, kojemu je glava Isus.

27. Kako se zove duhovna ova zadruga?

Duhovna ova zadruga zove se svetih občinstvo.

28. Koja je korist nam od občinstva sa svetci u nebu?

* Korist nam je, što nas svetci pomažu svojimi zaslugami i molitvami kod Boga.

29. Koja je korist dušam u čistilištu od občinstva s nami?

* Korist im je, što jih pomažemo molitvom, milostinjom i drugimi dobrimi děli, a osobito svetom misom.

30. Koja nam je korist od občinstva s pravověrnici na zemlji?

* Korist nam je, što smo dělnici, osobito kada smo u milosti, svih svetih misah, molitvah i dobrih dělah, i u obće svih duhovnih blagodatih katoličke crkve.

Opomena. Moli svaki dan za duše pokojne, preporučaj se svako jutro i večer svetcem u nebu.

Digitized by Google

Deseti članak věre.

„Oproštjenje grěhah.“

1. Što uči deseti članak věre?

Deseti članak věre uči, da u katoličkoj crkvi po Isusovih zaslugah možemo dobiti oproštjenje grěhah i zasluženih kaznah.

2. Koji se grěsi mogu oprostiti?

Grěsi se mogu oprostiti svi bez iznimke.

3. Koja je otajstva naredio Isus na oproštjenje grěhah?

Naredio je krst i pokoru.

4. Tko ima oblast na otajstvu pokore oprostiti grěhe?

Oprostiti grěhe imadu oblast biskupi i od njih odredjeni svetjenici katoličke crkve.

Opomena. Hoćeš-li, da ti se grěsi oproste, treba ti sbiljno odlučiti, da ćeš se poboljšati.

Jedanaesti članak věre.

„Těla uzkrsnutje.“

1. Što biva od čověka na smrti?

Duša se děli od těla, pak ide na sud, a tělo se vratja u zemlju.

Digitized by Google

2. Dokle će tělo ostati u zemlji?

U zemlji će ostati tělo do sudnjega dana; a tada će ga Bog probuditi i sdružiti s dušom za uvěk.

3. Kako zovemo probudjenje tělesah na život?

Zovemo „těla uzkrsnutje.“

4. Hoće-li svi ljudi uzkrsnuti?

Uzkrsnuti će svi, dobri i zli.

5. Hoće-li tělesa uzkrsnutih biti jednaka?

Neće, nego će tělesa dobrih biti lěpo preobražena, a zlih ružna.

Opomena. Rabi uvěk tělo na dobro, da uzkrsneš jednom na věčno blaženstvo, a ne na věčno prokletstvo.

Dvanaesti članak věre.

„I život věčni.“

1. Što uči dvanaesti članak věre?

Dvanaesti članak věre uči:

1) da ima po smrti drugi, věčni život,

2) da će pravednici u njem imati věčno blaženstvo.

2. Možemo-li prerazuměti věčno blaženstvo?

Věčno blaženstvo prerazuměti nemožemo; jer je veće, nego-li se misliti i kazati dade.

Digitized by Google

3. Hoće-li svi biti jednako blaženi?

* Neće, nego će svaki primiti platju po svojih dělih, to jest kako je tko zaslužio.

4. Kako će do věka živěti prokleti?

Prokleti će živěti bez milosti i veselja u mukah paklenih.

5. Tko će biti osudjen u pakao?

U pakao će biti osudjen svaki, koj umre u nemilosti božjoj, to jest u smrtnom grěhu.

6. Tko nam svědoči, da će se prokleti uvěk mučiti?

* 1) Svědoči nam razgovětno Isus i apoštoli,

2) uči nas naročito nepogrěšna crkva.

7. Hoće-li svi jednako trpěti u paklu?

* Neće, nego će svaki trpěti, koliko je grěšio i na zlo rabio poděljene si milosti.

8. Što se razuměva, kad se veli: „četiri poslědnja čověka?“

* Razuměva se: 1) smrt, 2) sud, 3) pakao, i 4) nebo.

9. Kojom rěčju dokančamo věrovanje apoštolsko?

Věrovanje apoštolsko dokančamo rěčju „Amen“, to jest: tako je.

Digitized by Google

10. Zašto ovom rěčju dokančamo věrovanje apoštolsko?

* Da potvrdimo, kako stalno věrujemo, što je u dvanaest članakah věre.

Opomena. Kod svih svojih dělah misli na poslědnja čověka, pa nećeš sagrěšiti nikada.

Digitized by Google

Glava druga.

Zapovědi.

1. Je-li čověku za spasenje dosta, samo věrovati, što je Bog objavio?

Nije dosta samo věrovati, nego mora i obdržavati zapovědi božje.

Glavna zapověd.

2. Koja je glavna zapověd, u kojoj su sve ostale?

Glavna je zapověd ljubavi Boga i bližnjega.

3. Kako glasi ova zapověd?

„Ljubi gospodina Boga svoga svim srdcem svojim, svom dušom svojom, svim umom svojim i svom snagom svojom.“ Ovo je najveća i prva zapověd. A druga je ovoj spodobna: „Ljubi bližnjega svoga kao sám sebe.“

Digitized by Google

§. 1. Ljubav Boga.

4. Što je ljubav?

Ljubav je od Boga darovana krěpost, kojom se njemu kao najvećemu dobru predajemo.

5. Kakova mora biti ljubav Boga?

Ljubav Boga mora biti: 1) nada sve, 2) tvorna.

6. Kada ljubimo Boga nada sve?

Boga ljubimo nada sve, kada ga ljubimo više, nego sve drugo, te smo pripravni prije sve izgubiti, nego se grěhom Bogu zaměriti.

7. Kada nam je ljubav tvorna?

Tvorna je ljubav, kada činimo, što je Bogu drago, to jest, kada obdržavamo njegove zapovědi.

8. Zašto moramo Boga ljubiti?

Boga moramo ljubiti osobito zato, jer je:

1) najveće i najsavršenije dobro;

2) jer je on nas prije ljubio i děli nam nebrojene blagodati.

9. Ako hoćemo da Boga ljubimo, směmo-li ljubiti sami sebe?

* Směmo i moramo sami sebe ljubiti, nu samo nesměmo sami sebe ljubiti prekoredno.

10. Kada bi ljubili sami sebe prekoredno?

* Sami sebe ljubili bismo prekoredno:

1) kada svoju volju nebi podvrgavali volji božjoj;

Digitized by Google

2) kad bismo tražili svoju korist štetom bližnjega;

3) kad bismo se brinuli više za tělo, nego za dušu.

Opomena. Priuči se moliti u napasti: „Volim umrěti, nego te uvrěditi, Bože mili!“

§. 2. Ljubav bližnjega.

11. Koga osobito moramo ljubiti za Bogom?

Za Bogom moramo ljubiti osobito bližnjega, to jest svakoga čověka bez iznimke.

12. Kakva ima biti ljubav bližnjega?

Ljubav bližnjega ima biti: 1) iskrena, 2) općenita.

13. Kada je ljubav iskrena?

Ljubav je iskrena, kada neljubimo bližnjega na izliku, nego kao sami sebe.

14. Kada ljubimo bližnjega kao sami sebe?

Bližnjega ljubimo kao sami sebe, kad obdržavamo zapověd Isusovu: „Sve, što hoćete, da vam čine ljudi, činite i vi njim.“

15. Kada je ljubav općenita?

Ljubav je općenita, kada ljubimo svakoga čověka, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

16. Zašto moramo ljubiti svakoga čověka, dà i neprijatelja?

Svakoga čověka moramo ljubiti:

1) jer to zapověda Isus;

Digitized by Google

2) jer je svaki čověk děte nebeskoga otca i pozvan na věčno blaženstvo.

17. Koga osobito preporuča sveto pismo ljubavi našoj?

* Ljubavi našoj preporuča sveto pismo osobito siromake, udove i sirote, i u obće svakoga, koj je u tělovnoj ili duhovnoj potrebi.

18. Kako im valja u pomoć priteći?

* U pomoć valja im priteći tělovnimi i duhovnimi děli milosrdja.

19. Koja su tělovna děla milosrdja?

* Tělovna děla milosrdja jesu:

1) gladna nahraniti,
2) žedna napojiti,
3) gola zaoděti,
4) putnika na stan primiti,
5) sužnja odkupiti,
6) bolestnika pohoditi,
7) mrtvaca pokopati.

20. Koja su duhovna děla milosrdja?

* Duhovna děla milosrdja jesu:

1) grěšnika pokarati,
2) neuka podučiti,
3) dvouma dobro světovati,
4) tužna utěšiti,
5) krivicu trpljivo podnositi,
6) uvrěditelju oprostiti,
7) za žive i mrtve Boga moliti.

Opomena. Budi trpljiv i ljubezan prama svakomu, a navlastito prama bratji i sestram.

Digitized by Google

Deset zapovědih božjih.

1. Gdě se na širje razlaže, kako treba ljubiti Boga i bližnjega?

Kako treba ljubiti Boga i bližnjega na širje se razlaže u deset zapovědih božjih, koje Bog dade Mojsiji napisane na dvě kamenite ploče.

2. Kako glasi deset zapovědih božjih?

Deset zapovědih božjih:

1) Ja sam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugih bogovah do mene.
2) Neizusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.
3) Spomeni se, da svetkuješ dan gospodnji.
4) Poštuj otca i mater.
5) Neubij.
6) Nesagrěši bludno.
7) Neukradi.
8) Nereci kriva svědočanstva proti bližnjemu svomu.
9) Nepoželi tudje žene.
10) Nepoželi tudje stvari.

3. Koje su zapovědi bile napisane na prvoj ploči?

Na prvoj ploči bile su napisane prve tri zapovědi, koje kažu, kako imamo štovati i ljubiti Boga.

Digitized by Google

4. Koje su zapovědi bile napisane na drugoj ploči?

Na drugoj ploči bilo je napisano ostalih sedam zapovědih, koje kažu, kako imamo ljubiti bližnjega.

Prva zapověd božja.

„Ja sam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugih bogovah do mene.“

5. Što se zapověda u prvoj zapovědi?

U prvoj zapovědi zapověda se dostojno štovati Boga i njemu se jedino klanjati kao svomu najvećemu gospodinu.

6. Kolikovrstno je bogoštovje?

Bogoštovje je dvovrstno: nutarnje i vanjsko.

7. Kako štujemo Boga nutarnjim načinom?

Boga štujemo nutarnjim načinom:

1) ako u njega věrujemo, a njega se ufamo, i nada sve ga ljubimo;

2) ako mu se klanjamo, na darovih mu hvalimo, ter se ponizno podlažemo svetoj njegovoj volji.

8. Kako se grěši proti věri?

* Proti věri grěši se:

1) nevěrom, krivověrom i svojevoljnom dvojbom;

2) čitanjem knjigah proti věri;

3) nehajom za věru i zatajom prave věre.

Digitized by Google

9. Kako se grěši proti ufanju?

* Proti ufanju grěši se:

1) kada se čověk neufa ili nimalo, ili se neufa dosta tvrdo;

2) kada se ufa preuzetno.

10. Što se imamo ufati od Boga?

Od Boga se imamo ufati věčni život i potrebite k tomu milosti.

11. Zašto se imamo ufati svemu ovomu?

Svemu se ovomu imamo ufati, jer nam je to 1) svemogući, milosrdni, věrni Bog obećao, a 2) Isus zaslužio.

12. Što je dakle krštjansko ufanje?

Krštjansko ufanje jest od Boga darovana krěpost, kojom se tvrdo nadamo svemu, što nam je Bog radi Isusovih zaslugah obećao.

13. Možemo-li se uz dobra věčna od Boga nadati i vremenitim?

* Uz dobra věčna možemo se nadati i vremenitim, u koliko nas pomažu ili bar nepréče u težnji za věčnim blaženstvom.

14. Kako se grěši proti ljubavi Boga?

* Proti ljubavi Boga grěši se navlastito mržnjom i oporom proti Bogu i otčinskim njegovim naredbam.

15. Kako Boga štujemo vanjskim načinom?

Vanjskim načinom štujemo Boga iduć k službi božjoj, pobožno sklapajuć ruke, klečeć, i t. d.

Digitized by Google

16. Kada se grěši proti vanjskomu bogoštovju?

Proti vanjskomu bogoštovju grěši se, kad se zanemari služba božja ili se kod nje nepristojno vlada.

17. Može-li se i drugim načinom sagrěšiti proti bogoštovju?

* Može: krivoboštvom ili kumirstvom, praznověrjem, svetogrdjem i t. d.

18. Kada se grěši krivoboštvom?

* Krivoboštvom se grěši, kada se čast daje stvoru, koja samoga Boga ide, kao što su činili pogani.

19. Kada se grěši praznověrjem?

* Praznověrjem se grěši:

1) kada se Bog ili svetci štuju načinom, protivnim nauku i običaju crkve;

2) kada se pripisuje stvarim něka tajna moć, koje nemogu imati niti po svojoj naravi niti po odredbi božjoj.

20. Kada se grěši svetogrdjem?

* Svetogrdjem se grěši, kada se pogrdi Bogu posvetjena osoba, stvar ili město.

Opomena. Svaki si dan pobudi u srdcu věru, ufanje i ljubav, te nepropusti nikada jutrene ni večerne molitve. U crkvi vladaj se pristojno, nerazgovaraj se, nesmij se, nego se pobožno moli Bogu klečeć i skopljenih rukuh.

Digitized by Google

Štovanje i zazivanje svetacah.

21. Što uči katolička crkva o štovanju i zazivanju svetacah?

Crkva katolička uči, da je pravo i spasonosno štovati i zazivati svetce.

22. Štujemo-li jednako Boga i svetce?

* Neštujemo jednako, nego

1) Boga jedinoga štujemo i njemu se klanjamo kao svomu najvećemu gospodinu; a svetce štujemo samo kao věrne božje sluge i prijatelje.

2) Boga štujemo radi njega samoga; svetce pako radi darovah, dobivenih od Boga.

23. Molimo-li se jednako Bogu i svetcem?

Nemolimo se jednako, nego se Bogu molimo, da nam pomogne svojom svemogućnosti; svetcem pako, da nam pomognu svojim zagovorom kod Boga.

24. Koga imamo štovati i zazivati nada sve angjele i svetce?

Nada sve angjele i svetce imamo štovati i zazivati blaženu děvicu Mariju, majku božju.

25. Je-li pravo štovati takodjer slike Isusa i svetacah?

* Pravo je doista; jer ako děte štuje sliku svojih roditeljah: tim više treba štovati slike Gospodina i njegovih svetacah.

Digitized by Google

26. Je-li praznovĕrje moliti pred slikami?

* Moliti pred slikami nije nipošto praznovĕrje, jer moleć pred slikami molimo se Isusu i svetcem, koje predstavljaju slike.

27. Zašto štujemo moći ili relikvije svetacah?

* Štujemo relikvije svetacah:

1) jer je Bog njimi često tvorio golema čudesa;

2) jer će njihova tĕlesa uzkrsnuti na věčnu slavu.

Opomena. Pobožno štuj svetce, navlastito bl. dĕvicu Mariju, svetoga Josipa i svoga imenjaka.

Druga zapověd božja.

„Neizusti imena Gospodina Boga svoga uzalud."

1. Što zabranjuje druga zapověd?

Druga zapověd zabranjuje onesvetiti ime božje.

2. Čim se onesvetjuje ime božje?

Ime se božje onesvetjuje:

1) nedostojnim izgovaranjem, 2) psovanjem Boga, 3) grĕšnom zakletvom i kletvom, 4) prekršenjem zavĕta.

3. Kada se nedostojno izgovara ime božje?

Nedostojno se izgovara ime božje, kada se izgovara u šali ili srditosti, ili samo od navade.

Digitized by Google

4. Što će reći psovati Boga?

Psovati Boga reći će porugljivo govoriti o Bogu, o svetcih ili svetih stvarih. To se zove i kletva *).

5. Što će reći zakleti se ili priseći?

Zakleti se reći će zvati sveznajućega Boga za svědoka, da se istina govori, ili da će se obećanje držati.

6. Kada je zakletva grěh?

* Zakletva je grěh, kada se tko zakune
1) krivo ili u dvojbi;
2) bez potrebe,
3) da će učiniti zlo, ili propustiti dobro,
4) kada se zakletva nedrži, premda bi se mogla držati.

7. Što će reći kleti ili proklinjati?

Proklinjati reći će zazivati zlo na se ili na drugoga; pri čem se često onesveti ime božje.

8. Što je zavět?

* Zavět je dragovoljno obećanje Bogu, učiniti mu něšto povoljna, što nam inače nije dužnost.

9. Je-li dužnost zavět držati?

* Držati zavět sveta je dužnost, ako je ikako moguće.

10. Je-li dosta samo neosvetjivati ime božje?

* Nije dosta, nego treba takodjer ime božje

*) Po Slavoniji u tom smislu negovori se ova rěč; ali druguda rabi ju narod najviše za svetogrdne psovke.

Digitized by Google

štovati, pobožno zazivati, stalno izpovědati i za slavu njegovu revnovati.

Opomena. Brižljivo se čuvaj grde navade, proklinjati ili zaklinjati se.

Tretja zapověd božja.

„Spomeni se, da svetkuješ dan gospodnji.“

1. Što zapověda tretja zapověd?

Tretja zapověd zapověda svetiti dan gospodnji, to jest nedělju, obavljajuć bogoljubna děla, a neradeć težačkoga posla.

2. Kojimi bogoljubnimi děli ima se nedělja svetiti?

Nedělja se ima svetiti osobito pobožnim slušanjem svete mise, propovědi i krštjanskoga nauka, te primanjem svetih otajstvah.

3. Koji su poslovi težački, te zato zabranjeni?

* Tělovni poslovi, koje obično obavljaju težaci, rukotvorci i služinčad.

4. Je-li kada slobodno u nedělju raditi težački posao?

* Slobodno je, kad iz važnih uzrokah dopuste duhovni poglavari, ili zahtěva silna potrěba.

5. Onesvetjuje-li se nedělja samo težačkim poslom i zanemarenjem službe božje?

Digitized by Google

* Onesvetjuje se takodjer smutljivom bukom, neuměrenim pilom, razuzdanom igrom i zabavom.

Opomena. Sveti vazda savěstno dan gospodnji, da te nestignu vremenite i věčne kazne, kojimi se grozi Bog onim, koji onesvetjuju nedělju.

Četvrta zapověd božja.

„Poštuj otca i mater."

1. Što zapověda Bog ovom zapovědju?

Zapověda, da děca svoje roditelje, a podložnici svoje glavare štuju, ljube i slušaju.

2. Zašto imaju děca roditelje štovati, ljubiti i slušati?

Jer su im roditelji najveći za Bogom dobročinitelji i naměstnici božji.

3. Čim bi pokazalo děte, da neštuje svojih roditeljah?

Da neštuje roditeljah, pokazalo bi děte, kad bi se neuljudno ili okrutno prama njim vladalo.

4. Čim bi pokazalo děte, da neljubi svojih roditeljah?

Da roditeljah neljubi, pokazalo bi děte, kad ih nebi pomagalo u potrebi, ili kad bi ih drugčije žalostilo i jadilo.

Digitized by Google

5. Čim bi pokazalo děte, da nesluša svojih roditeljah?

Da nesluša roditeljah, pokazalo bi děte, kad nebi posluhnulo njihovu zapověd ili kad bi ju posluhnulo nerado.

6. Što će stignuti děcu, koja neovršuju dužnostih prama roditeljem?

*U ovom će ju životu stignuti prokletstvo od Boga, ruglo i sramota, a na drugom věčna osuda.

7. Čemu se imaju nadati děca, koja věrno obdržavaju četvrtu zapověd?

*Imaju se nadati na ovom světu božjoj zaštiti i blagoslovu, a na drugom věčnomu blaženstvu.

8. Koga još imamo štovati, ljubiti i slušati uz prave roditelje?

*Hranitelje, učitelje, gospodare i sve duhovne i světovne poglavare.

9. Kada nije slobodno slušati roditelje i glavare?

*Kada zapověde, što Bog zabranjuje; jer „moramo se pokoravati većma Bogu, nego ljudem.“

Opomena. Pokoravaj se drage volje roditeljem i ostalim poglavarom po priměru Isusovu.

Digitized by Google

Peta zapověd božja.

„Neubij.“

1. Što zabranjuje Bog petom zapovědju?

Zabranjuje sebi ili bližnjemu škoditi na tělu ili duši.

2. Tko griješi proti tělu bližnjega?

Proti tělu bližnjega griješi: 1) tko ga nepravedno ubije, težko udari ili rani; 2) tko mu jadom ili progonom ogorčava i prikratjuje život.

3. Zabranjuje li peta zapověd samo čine proti životu bližnjega?

Zabranjuje takodjer sve, što na čine navodi, kano srdjbu, mržnju, zavist, svadju, psovke i kletve.

4. Kako se griješi proti vlastitomu tělu i životu?

Proti vlastitomu tělu i životu griješi se, ako tko: 1) sám sebe ubije, 2) zdravlje si kvari i prikratjuje život neuměrenim jelom i pilom, žestokom srdjbom, i t. d.

5. Kako se škodi duši bližnjega?

Ako ga tko smutjuje, to jest hotice navodi na grěh, ili mu svojevoljno dade povod i prigodu grěhu.

6. Što mora učiniti, tko naškodi tělu ili duši bližnjega?

Digitized by Google

Mora nesamo pokajati se za grěh, te izpověditi ga, nego takodjer učinjeno zlo, koliko može, popraviti.

7. Što zapovéda peta zapověd?

Zapověda navlastito, s bližnjim živěti u miru i slogi.

Opomena. Nepsuj nikoga ni netuci, nego kako dolikuje dětetu božjemu, budi miroljuban i krotak. Kloni se zavodnika kao vraga, koj ti gleda dušu upropastiti; a ni sám nebudi ubojica duše bližnjega smutljivim činom ili rěčju.

Šesta zapověd božja.

„Nesagrěši bludno.“

1. Što zabranjuje šesta zapověd?

Šesta zapověd zabranjuje: 1) svaku vrst bludnosti: bludan pogled, govor, šalu i sve, što vrědja stid; 2) sve, što ponajviše navodi na bludnost, kano: razuzdane igre i ples, čitanje nevaljalih knjigah, i t. d.

2. Zašto se osobito treba kloniti bludnosti?

* Jer 1) neima gadnijega grěha, i 2) nijedan grěh neradja toliko pogubnih poslědicah.

3. Koje su poslědice bludnosti?

* Bludnost 1) truje čověku dušu i tělo, 2) navodi ga na mnoge druge grěhe i opačine,

Digitized by Google

3) obara ga u nevolju, sramotu i napokon u věčnu propast.

4. Što treba činiti onomu, tko nezna, je li što protivno čistoći?

Treba mu umoliti izpovědnika, da ga poduči; a dotle kloniti se onoga, o čem dvoji.

5. Što zapověda šesta zapověd božja?

Zapověda, da nam svaka misao, pogled, govor i čin bude pošten i čedan.

6. Kako se imamo braniti od bludne napasti?

* Valja:

1) brižljivo se kloniti svakoga opaka družtva i prigode grěšne,

2) primati višeput sveta otajstva,

3) preporučivati se u napasti Bogu i bl. děvici Mariji,

4) misliti, da Bog sve vidi, i da možemo iznenada umrěti.

Opomena. Ljubi nevinost svoje duše. Nikada neučini ništa ni na samo ni pred drugimi, česa bi te bilo stid od poštenih ljudih.

Prodj se grěha, što slast obećaje;
Jer ti samo sladak otrov daje.

Sedma zapověd božja.

„Neukradi."

1. Što zabranjuje sedma zapověd božja?

Sedma zapověd zabranjuje škoditi imetku

Digitized by Google

bližnjega razbojstvom, kradjom, prevarom, lihvom ili drugim nepravednim načinom.

2. Što mora učiniti, u koga je što tudjega ili tko učini kvar bližnjemu?

Mora tudje vratiti, a kvar koliko može naknaditi; inače mu Bog neće oprostiti grěha.

3. Komu treba vratiti tudje?

*Tudje treba vratiti vlastniku ili njegovu baštiniku; ako li to nije moguće, dati na siromake ili druge dobre svrhe.

4. Što mora učiniti, tko nemože odmah vratiti?

*Mora imati iskrenu volju, da će vratiti čim bude moguće; a medjutim se brinuti, kako će ovu dužnost izpuniti.

5. Što zapověda sedma zapověd božja?

Zapověda, dati svakomu svoje, i dobro činiti bližnjemu.

Opomena. Neukradi ničesa, činilo ti se i kako mu drago male vrědnosti. Pamti, što veli poslovica: „Krivo stečeno nije blagoslovljeno," i: „oteto prokleto."

Osma zapověd božja.

„Nereci kriva svědočanstva proti bližnjemu svomu."

1. Što zabranjuje Bog osmom zapovědju?

Zabranjuje ponajprije krivo svědočiti, to jest: kazati što na sudu, što nije istina.

Digitized by Google

2. Što još zabranjuje osma zapověd božja?

Zabranjuje: 1) lagati, 2) ogovarati i klevetati, 3) krivo sumnjati i krivo suditi.

3. Što će reći lagati?

Lagati, reći će znatice i hotice něšto kazati, što nije istina.

4. Što će reći ogovarati?

Ogovarati, reći će bez potrebe odkriti pogrěške bližnjega.

5. Što će reći klevetati?

Klevetati, reći će potvoriti bližnjega pogrěškom, koje neima, ili pravoj pogrěški što dodati.

6. Što je dužan, koj je bližnjega ogovorio ili oklevetao?

* Dužan je opozvati, što je krivo rekao proti bližnjemu, i naknaditi mu učinjen kvar.

7. Je li dužan takodjer opozvati, koj je razglasio prave, nu nepoznate pogrěške bližnjega?

* Dužan je bližnjega izpričati i drugim slobodnim načinom trsiti se popraviti mu oštetjeno poštenje.

8. Što će reći krivo sumnjati?

* Krivo sumnjati, reći će bez dovoljna razloga o bližnjem zlo misliti ili slutiti.

9. Što će reći krivo suditi?

* Krivo suditi, reći će bez dovoljna razloga bližnjega zlim držati.

Digitized by Google

10. Što zapovéda osma zapověd?

Zapověda biti iskren i vazda govoriti istinu.

Opomena. Mrzi na laž i hinbu; neogovaraj bližnjega, nu i netaji njegovih pogrěšakah pred onimi, koji ga mogu popraviti.

Deveta i deseta zapověd božja.

„Nepoželi žene bližnjega svoga.“ „Nepoželi tudje stvari.“

1. Što zabranjuje deveta zapověd božja?

Deveta zapověd zabranjuje poželiti tudju ženu, i u obće sve nečiste misli i želje.

2. Jesu li nečiste misli i želje svagda gréšne?

Nečiste misli i želje gréšne nisu dotle, dok nam negode, i dokle se trsimo izbiti si ih iz glave.

3. Što zapovéda deveta zapověd?

Zapověda ići jedino za onim, što je pošteno i dobro.

4. Što zabranjuje deseta zapověd božja?

Deseta zapověd zabranjuje pohlepu za nepravednim imetkom.

5. Što zapovéda deseta zapověd božja?

Zapověda dati svakomu svoje, te svojim biti zadovoljan.

Digitized by Google

Opomena. Svagda si brzo izbij iz glave nečiste misli i želje, sětiv se posvudnoga Boga i mukah paklenih.

Pet zapovědih crkvenih.

1. Jesmo li mi krštjani osim zapovědih božjih dužni obdržavati još i kakve druge?

Dužni smo obdržavati još i pet zapovědih crkvenih.

2. Koje su poglavite zapovědi crkvene?

1) Sveti naredjene od svete matere crkve dane svetačne.

2) Slušaj bogoljubno svetu misu u nedělju i ostale zapovědne svetkovine.

3) Posti korizmene, kvatrene i ostale crkvene poste, a u petak i subotu nejedi mesa.

4) Svake se godine najmanje jedanput na to odredjenu svetjeniku izpovědi, i ob Uzkrsu pričesti.

5) Nesvatbuj u zabranjeno vrěme.

3. Kako nas vežu crkvene zapovědi?

Crkvene zapovědi vežu nas strogo, to jest pod smrtni grěh.

*Prva i druga zapověd crkvena.

1. Što zapověda prva zapověd crkvena?

Zapověda kako nedělju tako svetiti i blagdane, od crkve naredjene na uspomenu Gospodina i njegovih svetacah.

Digitized by Google

2. Što zapovĕda druga zapovĕd crkvena?

Zapovĕda svake nedĕlje i blagdana slušati svetu misu pazljivo, smĕrno i pobožno.

3. Tko je dužan po nedĕljah i blagdanih slušati svetu misu?

Dužan je svaki, koj je došao k pameti, ako ga neizpriča važan razlog.

4. Tko grĕši proti drugoj zapovĕdi?

Proti drugoj zapovĕdi grĕši:

1) tko svojom krivnjom zanemari svetu misu posvema ili dĕlom;

2) tko je pod svetom misom svojevoljno raztrešen, tko se razgovara, smije, ili se drugčije nedostojno vlada.

5. Je li dosta po nedĕljah i blagdanih slušati samo tihu misu?

Nije dosta; nego komu je do slave božje i spasa duše, ići će i k ostaloj službi božjoj, osobito na propovĕd i krštjanski nauk.

*Tretja zapovĕd crkvena.

1. Što zapovĕda tretja zapovĕd crkvena?

Zapovĕda postiti zapovĕdne poste i nemrsiti.

2. Koji su zapovĕdni posti?

1) Korizmeni post, to jest četrdeset danah od čiste srĕde ili pepelnice do Uzkrsa izim nedĕljah;

Digitized by Google

2) kvatreni post, to jest sréda, petak i subota u četiri godišnje dobe;

3) posti u oči stanovitih blagdanah.

3. Je li postnih danah zabranjeno samo mrsiti?

Postnih danah zabranjeno je takodjer više, nego jedanput, i to o podne do sita jesti; u večer je ipak dopušteno malo založiti.

4. Tko je dužan postiti?

Postiti je dužan svaki krštjanin, koj je navršio dvadeset i prvu godinu, ako ga neizpriča valjan razlog.

5. Kada je zabranjeno mrsiti?

Mrsiti je zabranjeno: 1) po petkih i subotah, 2) po korizmenih neděljah, 3) po svih zapovědnih postih.

U gděkojih biskupijah vrlo je ublažen post. Svatko neka se drži običaja, odobrenoga po duhovnom glavarstvu.

6. Komu je zabranjeno mrsiti?

Mrsiti je zabranjeno svakomu krštjaninu počam od sedme godine, ako ga neizpriča valjan razlog, n. p. bolest, siromaštvo i t. d.

7. Što ima učiniti komu je težko nemrsiti?

Neka potraži oprost u svoga duhovnoga pastira, a město toga neka ovršuje druga dobra děla.

Digitized by Google

*Četvrta zapověd crkvena.

1. Što zapověda četvrta zapověd crkvena?

Zapověda: 1) izpovědіti se najmanje jedanput u godini na to odredjenu svetjeniku, i 2) pričestiti se o uzkrsu.

2. Tko se razuměva po „svetjeniku na to odredjenu“?

Razuměva se svaki svetjenik, koga je biskup ovlastio izpovědati.

3. Kada imaju děca poći na svetu izpověd i pričest?

Kada su dobro podučena i pripravljena, o čem ima suditi duhovni pastir.

4. Ima li biti dosta pričestiti se samo jedanput u godini?

Neima biti dosta; jer je goruća želja crkve, da si što češtje krěpimo dušu ovom nebeskom hranom.

(O petoj zapovědi crkvenoj vidi otajstvo ženitbu.)

Opomena. Odluči, vazda ponizno i savěstno obdržavati zapovědi crkvene.

Prèstup zapovědih.

§. 1. Grěh u obće.

1. Što je grěh?

Grěh je svojevoljan prestupak zapovědi božje.

Digitized by Google

2. Na koliko načinah može se sagrěšiti?

Sagrěšiti se može: 1) zlom mišlju, željom, rěčju i činom; 2) kada tko propusti dobro, što je dužan učiniti.

3. Jesu li svi grěsi jednaki?

Nisu; ima težkih grěhah, koji se zovu smrtni, a ima opet lahkih, koji se zovu oprostljivi.

4. Kada se sagrěši težko?

Težko se sagrěši, kada tko svojevoljno prestupi zapověd božju u velikoj stvari.

5. Zašto se težki grěh zove takodjer smrtni?

Težki grěh zove se takodjer smrtni, jer po njem gubi duša duhovni život, to jest posvetjujuću milost i dobavlja se věčne smrti ili prokletstva.

6. Kada se sagrěši lahko?

Lahko se sagrěši, kada tko prestupi zapověd božju ili u maloj stvari ili ne posve svojevoljno.

7. Zašto se lahki grěh zove takodjer oprostljiv?

Lahki se grěh zove takodjer oprostljiv; jer nam se laglje, pa i bez izpovědi oprašta.

8. Treba li bojati se samo smrtnoga grěha?

Svakoga grěha, bio smrtni ili oprostljiv, treba se kao najvećega zla na světu bojati i čuvati.

Digitized by Google

9. Što pokazuje, koliko je zlo grěh?

* Koliko je zlo grěh, pokazuje: 1) težka kazna, koja je stigla zle angjele i praroditelje naše; 2) věčna paklena kazna, koju zaslužuje svaki smrtni grěh; 3) gorka muka i smrt, koju je radi naših grěhah pretrpio jedinorodjeni sin božji.

10. Zašto se imamo čuvati i lahkoga greha?

Imamo se čuvati i lahkoga grěha, jer je:

1) i lahki grěh uvrěda Boga;

2) radi njega uzkratjuje nam Bog mnoge milosti, koje inače daje;

3) radi njega stižu nas mnoge kazne od Boga;

4) vodi nas malo po malo na težki grěh.

Opomena. „Sinko, sve dane života imaj Boga na pameti i čuvaj se, da nikada neprivoliš na grěh.“

§. 2. Različite vrsti grěha.

11. Koje su osobite vrsti grěha?

Osobite vrsti grěha jesu: 1) sedam glavnih grěhah, 2) šest grěhah proti Duhu svetomu, 3) četiri u nebo vapijuća grěha, 4) devet tudjih grěhah.

12. Izbroji sedam glavnih grěhah!

Sedam glavnih grěhah: 1) oholost, 2) skupost, 3) bludnost, 4) zavist, 5) lakomost, 6) srditost, 7) lěnost.

Digitized by Google

13. Zašto se ovi grěsi zovu glavni?

* Ovi grěsi zovu se glavni, jer iz njih, kao iz glavnoga izvora, ističu ostali grěsi.

14. Koji su grěsi proti Duhu svetomu?

* Grěsi proti Duhu svetomu jesu:

1) grěšiti preuzetno ufajuć se u milosrdje božje,

2) sdvojiti o milosti božjoj,

3) protiviti se priznanoj istini krštjanske věre,

4) zaviděti bližnjemu darove božje,

5) tvrdokorno odbijati spasonosne opomene,

6) uztrajati u nepokori do konca života.

15. Zašto se ovi grěsi zovu grěsi proti Duhu svetomu?

* Ovi se grěsi zovu grěsi proti Duhu svetomu, jer se osobitim načinom protive milosti Duha svetoga, pa zato vrlo otegotjuju obratjenje.

16. Koji su u nebo vapijući grěsi?

* Grěsi u nebo vapijući jesu:

1) hotično ubojstvo,

2) sodomski grěh,

3) tlačenje ubogih, udovicah i sirotah,

4) zaustavljanje ili uzkratjivanje zaslužene platje.

Digitized by Google

17. Zašto se ovi grěsi zovu u nebo vapijući?

* Zovu se u nebo vapijući, jer grozovitom svojom zločom reći bi vapiju za osvetom u nebo.

18. Koji su tudji grěsi?

* Tudji grěsi jesu:

1) Na grěh světovati,
2) grěh zapovědati,
3) na grěh privoliti,
4) na grěh nagovarati,
5) grěh hvaliti,
6) grěh zatajiti,
7) grěh nepokarati,
8) u grěhu pomagati,
9) grěh zagovarati.

19. Zašto se ovi grěsi zovu tudji?

* Ovi se grěsi zovu tudji, jer se i onomu pripisuju tko ih ravno nije sam učinio, ali je koliko toliko kriv, da su učinjeni.

Opomena. Odluči svako jutro, čuvati se osobito glavne svoje mane; a u večer pitaj se, kako si držao jutrenu odluku. Ako si sagrěšio, pokaj se od srdca i odluči poboljšati se, ter čim prije izpověditi.

Digitized by Google

Krěpost i krštjansko savršenstvo.

1. Je li dosta samo se čuvati težkih grěhah i opačinah?

* Nije dosta, nego treba sve bolje napredovati u krěposti ter svet i savršeniji biti prema svomu staležu.

§. 1.

2. Zašto treba sve bolje napredovati u krěposti?

* Jer je čověk samo u toliko dobar i Bogu drag, u koliko je krěpostan.

3. U čem stoji krštjanska krěpost?

Krštjanska krěpost stoji u obće u postojanoj volji i težnji činiti, što je Bogu drago.

4. Kolikovrstne su krštjanske krěposti?

Krštjanske krěposti su dvovrstne: bogoslovne i čudoredne.

5. Koje su krěposti bogoslovne?

Bogoslovne krěposti jesu věra, ufanje i ljubav.

6. Kad imamo probuditi bogoslovne krěposti?

Krěposti bogoslovne imamo probuditi višeput u životu, osobito pako na čas smrti.

7. Kako se u kratko mogu probuditi bogoslovne krěposti?

Ovako:

Bože! věrujem u te, jer si věčna istina;

Digitized by Google

Bože! ufam se u te, jer si neizměrno milosrdje;

Bože! ljubim te, jer si najveće i ljubavi najdostojnije dobro.

8. Koje su od čudorednih četiri stožerne ili glavne krěposti?

* Jesu ove: 1) mudrost, 2) pravednost, 3) uměrenost, 4) duševna jakost.

9. U čem stoji mudrost?

* Mudrost stoji u tom, da se nedamo namamiti na grěh pod izlikom dobra.

10. U čem stoji pravednost?

* Pravednost stoji u tom, da smo vazda pripravni dati svakomu svoje.

11. U čem stoji uměrenost?

* Uměrenost stoji u tom, da si krotimo pùtene požude, koje nas uztežu od dobra.

12. U čem stoji duševna jakost?

* Duševna jakost stoji u tom, da se nedamo nikakvom tegobom ni progonom odvratiti od dobra.

13. Koje su navlastito krěposti glavnim grěhom protivne?

* Jesu ove: 1) poniznost, 2) darežljivost, 3) čistoća, 4) dobrotivost, 5) uměrenost u jelu i pilu, 6) krotkost, 7) revnost u dobru.

Digitized by Google

*§. 2.

14. U čem stoji krštjansko savršenstvo?

Krštjansko savršenstvo stoji u tom, da budemo prosti od svake neuredne ljubavi světa i sebe, te Boga u svem i nada sve ljubimo.

15. Koj je u obće put do savršenstva?

Put do savršenstva jest naslědovati Isusa.

16. Što je poglavito preporućio Isus za savršenstvo?

Isus preporučio je poglavito tako zvane evangjeoske savěte.

17. Koji su evangjeoski savěti?

Jesu ova tri: 1) dobrovoljno siromaštvo, 2) postojana čistoća, 3) podpuna pokornost pod duhovnim glavarom.

18. Može li čověk i u světovnom staležu savršeno živěti?

Može, ako neživi po duhu světa, nego po duhu Isusovu.

19. Pa je li duh světa protivan duhu Isusovu?

Duh světa protivan je duhu Isusovu, kao što se razgovětno vidi iz izrekah Isusovih, zvanih osam blaženstvah.

20. Kako glasi osam blaženstvah?

1) Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljestvo nebesko.

Digitized by Google

2) Blaženi krotki, jer će posědovati zemlju.
3) Blaženi tužni, jer će se utěšiti.
4) Blaženi, koji gladuju i žedjaju pravdu, jer će se nasititi.
5) Blaženi, milosrdni, jer će biti pomilovani.
6) Blaženi čista srdca, jer će Boga viděti.
7) Blaženi mirni, jer će se zvati sinovi božji.
8) Blaženi progonjeni radi pravde, jer je njihovo kraljestvo nebesko.

21. Po čem razabiremo iz osam blaženstvah, da je duh světa protivan duhu Isusovu?

Razabiremo po tom, što svět drži upravo one za nevoljne i lude, koje Isus zove blaženimi.

22. Što je činiti svakomu krstjaninu, bio kojega mu drago staleža, da dodje do savršenstva?

Treba: 1) rado moliti, marljivo slušati rěč božju, često primati svetotajstva;
2) postojano krotiti i zatajivati sám sebe;
3) svagdanje poslove obavljati u milosti i načinom Bogu milim.

Opomena. Trsi se, sinko, biti sve bolji i krěpostniji. „Budite savršeni, kako je savršen otac moj nebeski.“

Digitized by Google

Glava tretja.

Izvori milosti.

Milost u obće.

1. Možemo li sami od sebe obdržavati zapovědi i spasiti se?

Nemožemo, nego nam k tomu treba pomoći i milosti božje.

2. Što se razumėva po milosti božjoj?

Po milosti božjoj razuměva se ovdě nutarnja vrhunaravna pomoć ili dar, što nam ga Bog radi zaslugah Isusovih daje za spasenje.

3. Kolikovrstna je milost?

Milost je dvovrstna: 1) dělujuća, 2) posvetjujuća ili opravdajuća.

§. 1. Milost dělujuća.

4. Što je milost dělujuća?

Milost dělujuća jest ona milost, kojom nam Bog razsvětljuje razum, a volju odvratja od zla i navratja na dobro.

Digitized by Google

5. Koliko nam je milost na spas potrebita?

Milost nam je na spas potrebita toliko, da bez nje nemožemo ništa za spas početi, nastaviti ni dovršiti.

6. Daje li Bog svakomu čověku svoju milost?

Bog daje svakomu čověku dovoljno milosti, da se može spasiti.

7. Što treba činiti čověku od svoje strane, da mu milost bude na spas?

Čověk joj se nesmě protiviti, nego věrno uza nju prionuti.

Opomena. Moli svaki dan milost od Boga, pazi, da joj se neuzprotiviš.

§. 2. Milost posvetjujuća ili opravdajuća.

8. Što je milost posvetjujuća?

Milost posvetjujuća jest nezaslužen vrhunaravni dar, po kojem grěšnici postaju pravedni, děca božja i baštnici neba.

9. Zašto se milost posvetjujuća zove „nezaslužen dar“?

* Milost posvetjujuća zove se dar nezaslužen, jerbo nam ju Bog daje posve dragovoljno, po milosrdju svojem i ljubavi svojoj.

10. Zašto se posvetjujuća milost zove i „opravdajuća“?

* Posvetjujuća milost zove se i opravda-

Digitized by Google

juća, jer se njom čověk opravda, to jest prelazi iz nemilosti u milost.

11. Gdě dobiva grěšnik milost posvetjujuću?

Milost posvetjujuću dobiva grěšnik na krstu; ako je kršten, na izpovědi.

12. Dokle ostaje milost posvetjujuća u duši opravdanika?

Dok opravdanik nesagrěši smrtno.

13. Kakve poslědice ima opravdanje?

Opravdanje ima te poslědice, da opravdan čověk uz milost božju tvori dobra, to jest zaslužna děla: jer „svaka dobra voćka rodi dobrim plodom.“

14. Može li čověk i u smrtnom grěhu tvoriti što dobra?

* Može, ali bez zasluge za nebo.

15. Je li dakle bez koristi, što dobro učiniti u smrtnom grěhu?

* Nije bez koristi; jer si ovako pribavlja čověk od Boga milost, da se obrati.

16. Što zaslužujemo dobrimi děli, koja tvorimo u milosti posvetjujućoj?

Zaslužujemo: 1) umnoženje posvetjujuće milosti, 2) věčno blaženstvo.

17. Treba li svakomu krštjaninu tvoriti dobra děla?

Treba; jer svaka „voćka, koja nenosi

Digitized by Google

dobra ploda, bit će poseščena i u oganj bačena.“

18. Koja osobito dobra dela preporuča sveto pismo?

*Sveto pismo preporuča osobito moliti, postiti i milostinju deliti.

19. Na što osobito gleda Bog u dobrih naših delih?

U dobrih naših delih gleda Bog osobito na dobru nakanu.

20. Što je dobra nakana?

Dobra nakana jest naměra služiti Bogu i štovati ga.

21. Kako se probudjuje dobra nakana?

Po prilici ovako: „Bože moj i Gospodine, sve tebi na slavu!“

22. Kada valja probuditi dobru nakanu?

Probuditi dobru nakanu vrlo je spasonosno više putah na dan, a osobito u jutro.

23. Čega nam treba osobito, da dobijemo i sačuvamo milost božju?

Treba nam svetih otajstvah i molitve.

Opomena. Pazi, da neizgubiš milost posvetjujuću, jer je najdragocěniji dar božji.

Sveta otajstva ili sakramenti.

1. Što je sveto otajstvo?

Sveto otajstvo jest vidljiv znak, naredjen

Digitized by Google

od Isusa, kojim Bog děli nevidljivu milost i nutarnje posvetjenje.

2. Što ima u svakom otajstvu?

U svakom otajstvu ima ovo troje: 1) vidljiv znak, 2) nevidljiva milost i 3) naredba Isusova.

3. Kakve milosti děle otajstva?

1) Děle i umnožavaju miłost posvetjujuću, 2) svako otajstvo daje i drugih posebnih milostih, za koje je naredjeno.

4. Kako imamo primati otajstva, da dobijemo ove milosti?

Imamo je primati dostojno i valjano pripravljeni.

5. Kako grěši, tko nedostojno primi koje sveto otajstvo?

Grěši težko i krivac je svetogrdja.

6. Od koga imaju otajstva svoju moć?

Otajstva imaju svoju moć od naredbe Isusove i neizměrnih njegovih zaslugah.

7. Koja je otajstva naredio Isus?

Ovih sedam: 1) krst, 2) potvrdu, 3) presveto oltarno otajstvo, 4) pokoru, 5) poslědnju pomast, 6) sveti red, 7) ženitbu.

8. Kako se razlikuju otajstva?

* Otajstva se razlikuju: 1) u otajstva živih i otajstva mrtvih.

2) u otajstva, koja směmo samo jedanput, i otajstva, koja možemo višeput primiti

Digitized by Google

9. Koja se zovu otajstva živih?

* Otajstva živih zovu se: 1) potvrda, 2) presveto oltarno otajstvo, 3) poslědnja pomast, 4) sveti red, 5) ženitba.

10. Zašto se ova zovu otajstva živih?

* Jer ova otajstva možemo samo u milosti posvetjujućoj dostojno primiti.

11. Koja se zovu otajstva mrtvih?

* Otajstva mrtvih zovu se krst i pokora.

12. Zašto se ova dva zovu otajstva mrtvih?

* Jer ova dva otajstva směmo primiti i u nemilosti božjoj.

13. Koja se otajstva nesmiju primiti više, nego jedanput?

* Krst, potvrda i sveti red.

14. Zašto se ova otajstva nesmiju više, nego jedanput primiti?

Ova se otajstva nesmiju više, nego jedanput primiti, jer bilježe dušu neizbrisljivim biljegom.

O p o m e n a. Od srdca hvali Bogu na svetih otajstvih, i čuvaj se pogrditi koje psovkom ili nedostojno primajuć.

K r s t.

1. Koje je prvo i najpotrebitije otajstvo?

Prvo i najpotrebitije otajstvo jest krst.

2. Zašto se krst zove prvo otajstvo?

Digitized by Google

Jer se prije krsta nemože nijedno otajstvo valjano primiti.

3. Zašto se zove krst najpotrebitije otajstvo?

Jer se bez krsta nitko nemože spasiti.

4. Što je krst?

Krst je otajstvo, u kom se čověk vodom i rěčju božjom od svakoga grěha čisti i u Isusu na život věčni preporadja i posvetjuje.

5. Zašto velimo, da krst biva „vodom i rěčju božjom“?

Jer se krsteć poléva vodom glava, i ujedno izgovaraju rěči: „Ja te krstim u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.“

6. Zašto velimo, da se na krstu „čisti čověk od svakoga grěha“?

Jer se na krstu prašta iztočni grěh i svi grěsi prije krsta počinjeni.

7. Prašta li se na krstu i kazna grěha?

Na krstu prašta se vremenita i věčna kazna.

8. Zašto velimo nadalje, da se čověk „na věčni život preporadja i posvetjuje“?

Jer se čověk na svetom krstu nečisti samo od svih grěhah, nego se i obnavlja duhovnim načinom i posvetjuje, postaje dětе božje i baštinik kraljestva nebeskoga.

9. Kako biva ova duhovna obnova i posveta?

Ova duhovna obnova i posveta biva

Digitized by Google

milostju posvetjujućom, koju uléva Duh sveti u dušu zajedno s bogoslovnimi krěpostmi.

10. Zašto dodajemo „u Isusu“?

Dodajemo zato, da izpovědimo, da čověk sve ove milosti dobiva po tom, što se na krstu sjedinjuje s Isusom i prima u njegovu crkvu.

11. Tko može valjano krstiti?

Valjano može krstiti svaki čověk; ali gdě nije upravo potreba, ima krstiti samo svetjenik, i to duhovni pastir.

12. Na što se zavěravamo krstnim zavětom?

Krstnim zavětom zavěravamo se: 1) stalno i tvrdo věrovati katolički nauk, 2) kloniti se gréha i prigodah gréšnih, te bogoljubno živěti.

13. Što su dužni kumovi?

Kumovi kao duhovni roditelji svoga kumčeta dužni su ga uzgojiti u katoličkoj věri, ako mu umru ili inače nezadovolje ovoj dužnosti roditelji; pa zato treba da su i sami dobri katolici.

14. Može li se kada krst „po vodi“ nadoměstiti?

Ako se nemože primiti krst po vodi, može se nadoměstiti krstom po želji i krstom po krvi.

Opomena. Nezaboravi nikada, što si obećao Bogu na svetom krstu, i čuvaj si čisto nevinosti odělo, na njem dobljeno.

Digitized by Google

* Potvrda.

1. Što je potvrda?

Potvrda je otajstvo, u kom se krštenik polaganjem rukuh, pomastju, i molitvom biskupovom od Duha svetoga potvrdjuje, da věru svoju stalno izpověda, i po njoj živi.

2. Koje milosti daje sveta potvrda?

Sveta potvrda:

1) umnožava milost posvetjujuću;

2) děli nam Duha svetoga, da se možemo opirati zlu, a napredovati u dobru;

3) bilježi nas neizbrisljivim biljegom kano vojnike Isusove.

3. Tko ima oblast potvrdjivati?

Oblast potvrdjivati redovito imaju biskupi, kao naslědnici apoštolah.

4. Kako biva pomazanje na potvrdi?

Biskup pravi svakomu na čelu svetom krizmom znak svetoga križa, govoreć: „Bilježim te znakom križa i potvrdjujem krizmom spasa, u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.“

5. Zašto pravi biskup križ na čelu?

U znak, da se krštjanin neima stiditi križa, nego odprto i slobodno izpovědati svoju věru u razpetoga Isusa.

6. Je li potvrda na spas potrebita?

Digitized by Google

Potvrda na spas nije neobhodno potrebita, ali bi ipak sagrěšio, tko je s nemara nebi primio.

7. Tko može biti potvrdjen?

Potvrdjen može biti svaki krštenik.

8. Kako se ima primiti potvrda?

Valja:

1) primiti ju u posvetjujućoj milosti, a uz to goruće moliti za dare Duha svetoga;

2) obećati Bogu, da ćemo živěti i umrěti kao krštjani;

3) ostati u crkvi, dok biskup nepoděli blagoslov.

Opomena. Ovršuj vazda bez ikakova straha i stida dužnosti krštjanske.

Presveto oltarno otajstvo.

§. 1. Prisutnost Isusova u presvetom otajstvu.

1. Što je presveto oltarno otajstvo?

Presveto oltarno otajstvo jest pravo tělo i prava krv gospodina našega Isusa u prilici kruha i vina za hranu duše naše.

2. Kada je naredio Isus presveto oltarno otajstvo?

Presveto oltarno otajstvo naredio je Isus na zadnjoj večeri u oči svoje gorke muke.

3. Kako je naredio Isus ovo presveto otajstvo?

Digitized by Google

* Isus uze kruh, blagoslovi ga, razlomi i dade učenikom svojim govoreć: „Uzmite i jedite; ovo je tělo moje.“ Zatim uze kalež s vinom, blagoslovi ga i dade učenikom svojim, veleć: „Pijte iz njega svi; ovo je krv moja. Ovo činite meni na uspomenu.“

4. Što učini Isus rěčmi: „Ovo je tělo moje — ovo je krv moja?“

* Pretvori kruh u pravo svoje tělo, a vino u pravu svoju krv.

5. Što je poslě ovih rěčih Isusovih preostalo od kruha i vina?

* Poslě ovih rěčih Isusovih od kruha i vina nepreostade ništa do prilikah kruha i vina.

6. Što se razuměva po prilici kruha i vina?

Po prilici razuměva se, što nam udara u osětjala od kruha i vina, kao oblik, boja, tek, miris, i t. d.

7. Je li Isus i apoštolom dao oblast pretvarati kruh i vino u sveto njegovo tělo i krv?

* Jest, dao im je ovu oblast, rekav: „Ovo činite meni na uspomenu.“

8. Komu su apoštoli predali ovu oblast?

* Apoštoli su predali ovu oblast biskupom i svetjenikom.

9. Kada ovršuju biskupi i svetjenici ovu oblast?

* Ovu oblast ovršuju biskupi i svetjenici

Digitized by Google

u svetoj misi izgovarajuć nad kruhom i vinom Isusove rěči: „Ovo je tělo moje — ovo je krv moja.“

10. Je li dakle poslě pretvorbe ili pod podizanjem još kruh i vino na žrtveniku?

Nije, nego je pravo tělo i prava krv Isusova u prilici kruha i vina.

11. Dokle je Isusovo tělo i krv u prilikah?

Isusovo tělo i krv dotle je u prilikah, dok ima prilikah.

12. Je li u prilici kruha samo tělo, a u prilici vina samo krv Isusova?

Nije, nego je u svakoj prilici Isus čitav i nerazděljen, kao što je čitav i nerazděljen u nebu.

13. Kada svetjenik lomi ili děli svetu hostiju, lomi li takodjer tělo Isusovo?

* Nelomi, nego lomi i děli samo prilike, a tělo je Isusovo čitavo i živo u svakom dělku.

14. Je li Isus samo zato u presvetom oltarnom otajstvu, da bude s nami i kao čověk?

Isus je takodjer zato u presvetom oltarnom otajstvu, da se: 1) u svetoj misi za nas žrtvuje, 2) u svetoj pričesti daje nam za hranu.

Opomena. Budi pobožan u crkvi, gdě prebiva Isus kao Bog i čověk; često idi u crkvu,

Digitized by Google

klanjaj se Isusu, i moli ga za milost, a čuvaj se svake nepristojnosti.

§. 2. Sveta misa.

15. Što je žrtva?

Žrtva u obće jest vidljiv dar, prikazan Bogu kao najvećemu gospodaru na čast i poklon.

16. Što je sveta misa?

Sveta misa je sveudiljna žrtva novoga zavěta, u kojoj se Isus, Gospodin naš, prikazuje po rukuh svetjeničkih, pod prilikama kruha i vina, Otcu svomu nebeskomu, nekrvnim načinom, kao što se je nĕgda krvnim načinom prikazao na križu.

17. Kakova je razlika medju svetom misom i žrtvom na križu?

* Sveta misa jest bitno ista žrtva, koja je prikazana na križu, samo se razlikuje način, kojim se prikazuje.

18. Zašto velimo, da je sveta misa ista žrtva, koja je prikazana na križu?

* Jer u obě žrtve prikazuje se isti Isus, Gospodin naš.

19. Kako se razlikuje način, kojim se prikazuju ove dvě žrtve?

* Na križu žrtvovao se je Isus načinom krvavim, a u svetoj misi prikazuje se naći-

Digitized by Google

nom nekrvavim; jer u svetoj misi niti trpi Isus niti umire.

20. Tko je naredio svetu misu?

Svetu misu naredio je Isus na zadnjoj večeri.

21. Zašto je naredio Isus sveudiljnu žrtvu?

* Isus je naredio sveudiljnu žrtvu, da nam se sveudilj predočuje žrtva na križu, i postajemo dělnici po njoj dobivenih milostih.

22. Koji su poglaviti dělovi svete mise?

Poglaviti dělovi svete mise jesu: 1) prikazba, 2) pretvorba, 3) pričest.

23. Komu se prikazuje sveta misa?

* Sveta misa prikazuje se samo Bogu, ali se ipak uz to slavi i uspomena svetih.

24. Zašto prikazujemo Bogu svetu misu?

* Svetu misu prikazujemo Bogu, da ga

1) štujemo i slavimo,

2) na primljenih mu darovih i milostih hvalimo,

3) s njim se mirimo,

4) izmolimo si od njega pomoć u svakoj potrebi duše i těla.

25. Komu koristi sveta misa?

Sveta misa koristi svojkolikoj crkvi, živim i mrtvim.

Opomena. Trsi se svaki dan pobožnim biti kod svete mise. Za prikazbe prikaži s Isusom

Digitized by Google

sám sebe Otcu nebeskomu; za pretvorbe směrno se pokloni spasitelju i moli za oproštenje; na pričest pričesti se duhovnim barem načinom, to jest, probudi si u srdcu goruću želju združiti se s Isusom u otajstvu ljubavi.

§. 3. Sveta pričest.

26. Što je pričest?

Pričest je pravo blagovanje těla i krvi Isusove duši za hranu.

27. Kakove milosti děli pričest?

Pričest

1) združuje nas najužje s Isusom i umnožava nam milost posvetjujuću;

2) slabi nam zle požude, te bodri nas i krěpi u dobru;

3) čisti nas od lahkih grěhah, a čuva od težkih;

4) zalog nam je uzkrsnutja i věčnoga blaženstva.

28. Prima li svaki na pričesti ove milosti?

Neprima svaki; tko se pričesti nedostojno, to jest u smrtnom grěhu, krivac je věčnoga prokletstva.

29. Kakvim se grěhom ogrěši, tko se nedostojno pričesti?

Tko se nedostojno pričesti, ogrěši se kao Juda groznim svetogrdjem.

Digitized by Google

30. Što dakle ima učiniti grěšnik prije pričesti?

Prije pričesti ima si grěšnik očistiti dušu valjanom izpovědju.

31. Kako se dalje na svetu pričest imamo pripraviti dušom?

Imamo 1) trsiti se, da se oprostimo i malih grěhah, 2) srdce si buditi na pobožnost.

32. Je li pričest nedostojna i radi malih grěhah?

Radi malih grěhah pričest nije nedostojna; ali čim smo prostiji od grěha, tim obilatije dobivamo milosti.

33. Kako si možemo srdce pobuditi na pobožnost?

Srdce si možemo pobuditi na pobožnost pobožnim razmišljanjem i shodnom duhovnom zabavom.

34. Koja duhovna zabava dolikuje najbolje svetoj pričesti?

Svetoj pričesti dolikuje najbolje: 1) buditi si u srdcu věru, ufanje, ljubav i goruću želju; 2) klanjati se Isusu, 3) poniziti se i skrušiti.

35. Kako se imamo pripraviti tělom?

Imamo 1) biti na tašte, to jest od polnoći ništa jesti niti piti, 2) doći u pristojnoj odjeći.

36. Kako imamo pristupiti k stolu gospodnjemu?

Digitized by Google

K stolu gospodnjemu imamo pristupiti što směrnije, sklopljenih rukuh, oborenih očijuh.

37. Kako imamo primiti svetu pričest?

Imamo si pod bradu podvrći rubac ili molitvenik, glavu podići, čedno otvoriti usta, spustiti jezik na dolnju ustnicu, i ponizno primiti svetu hostiju.

Treba paziti, da se sveta hostija nedrži u ustijuh, dok se sasvim raztopi. Ako li se prilěpi na nebo, treba ju jezikom odlěpiti.

38. Što imamo činiti poslě pričesti?

Poslě pričesti imamo se čedno vratiti na svoje město, pa još koje vrěme moliti.

39. Kakve molitve valja moliti poslě pričesti?

Poslě pričesti valja moliti molitve, kojimi se očituje prama Bogu poniznost, hvala, ljubav; kojimi se Bogu prikazujemo i preporučamo.

40. Kako imamo probaviti pričestni dan?

Pričestni dan imamo probaviti, što se više može, bogoljubno i kloneć se světovnoga veselja.

Opomena. Odluči, što češtje ići k stolu gospodnjemu, ter što čištjim i pobožnijim srcem hraniti se kruhom angjeoskim.

Digitized by Google

Pokora.

1. Što je pokora?

Pokora je otajstvo, u kom svetjenik město Boga grěhe prašta, ako se grěšnik za nje skrušeno pokaje, iskreno je izpovědi, te pravu volju ima za nje zadovoljiti.

2. Kada je Isus podělio oblast praštati grěhe?

Isus je podělio oblast praštati grěhe, kad je poslě svoga uzkrsnutja dahnuo u apoštole i rekao: „Kojim oprostite grěhe, prošteni su jim; a kojim zadržite, zadržani su jim.“

3. Je li Isus samo apoštolom podělio ovu oblast?

Nije samo apoštolom, nego je podělio ovu oblast i svim njihovim naslědnikom, kao što je vazda věrovala i učila crkva.

4. Mogu li se na pokori oprostiti svi grěsi?

Na pokori mogu se oprostiti svi grěsi po krstu počinjeni, ako je grěšnik skrušeno izpovědi.

5. A zašto mora grěšnik izpověditi grěhe, da mu se oproste?

Jer čim je Isus naredio pokoru, tim je zapovědio i izpovědati se.

6. Je li pokora svakomu na spas potrebita?

Digitized by Google

Pokora je potrebita na spas svakomu, tko poslě krsta težko sagrěši.

7. Može li se kada nadoměstiti sveto otajstvo pokore?

* Otajstvo pokore može se jedino onda nadoměstiti, kada se nemože primiti, i to savršenim pokajanjem i pravom odlukom izpověditi se, čim bude moguće.

8. Kakove milosti primamo na otajstvu pokore?

1) Praštaju nam se grěsi, poslě krsta počinjeni;

2) odpušta nam se věčna, a stranom i vremenita kazna;

3) vratja nam se posvetjujuća milost, ili se umnožava, ako je nismo izgubili;

4) dobivamo i druge osobite milosti za bogoljuban život.

9. Koliko dělovah ima otajstvo pokore?

Ima pet: 1) izpitivanje savěsti, 2) pokajanje, 3) odluku, 4) izpověd, 5) zadovoljštinu.

§. 1. Izpitivanje savěsti.

10. Što će reći izpitivati si savěst?

Izpitivati si savěst reći će: ozbiljno razmišljati svoje grěhe, da čověk sebe dobro upozna.

Digitized by Google

11. Što valja učiniti prije izpitivanja savěsti?

Prije izpitivanja savěsti valja zazvati Duha svetoga, da nam uděli milost, svoje grěhe dobro spoznati, za nje se pokajati, ter je izpověditi.

12. Kako si možemo izpitati savěst?

* Promislimo: 1) Kada smo se poslědnji put valjano izpovědili, i da li smo ovršili naloženu pokoru;

2) da li smo sagrěšili proti kojoj božjoj ili crkvenoj zapovědi; da li smo svoje dužnosti zanemarili; da li smo se ogrěšili kojim glavnim, proti Duhu svetomu, u nebo vapijućim ili tudjim grěhom;

3) da li smo sagrěšili mišlju, rěčju, dělom, ili propustili dobro, koje bismo bili morali učiniti.

13. Kako će se děca lahko sětiti svojih grěhah?

Děca će se lahko sětiti svojih grěhah, ako promisle, kako su se vladala u crkvi, u učioni, kod kuće prama roditeljem, bratji i sestram, na ulici, na polju, na samo i s drugimi.

14. Treba li se izpitivati za broj i okolnosti grěhah?

Treba barem kod smrtnih grěhah.

Digitized by Google

§. 2. Pokajanje.

15. Što je pokajanje?

Pokajanje jest bol duše i mržnja na grěhe.

16. Kakvo ima biti pokajanje, da nam se grěsi oproste?

Pokajanje ima biti: 1) nutarnje, 2) obćenito, 3) vrhunaravno.

17. Zašto pokajanje ima biti nutarnje?

Nutarnje ima biti pokajanje, jer grěšniku nije dosta, kajati se samo jezikom, nego treba mu i srdcem mrziti na grěhe kao najveće zlo, ter iskreno želiti, da nije sagrěšio.

18. Zašto pokajanje ima biti obćenito?

Obćenito ima biti pokajanje, jer se treba kajati za sve grěhe, ili bar za sve smrtne.

19. Bi li valjana bila izpověd, kada se tko nebi pokajao za lahke grěhe?

*Kada tko na izpovědi nebi imao drugih nego lahkih grěhah, pa se za nijedan nebi pravo pokajao, bila bi mu izpověd nevaljana.

20. Zašto pokajanje ima biti vrhunaravno?

Vrhunaravno ima biti pokajanje, jer grěšniku nije dosta kajati se radi vremenitoga kvara ili sramote, nego što je uvrědio Boga, izgubio njegovu milost i zaslužio pakao.

Digitized by Google

21. Što nam je učiniti, da se uzmognemo vrhunaravski pokajati?

Imamo pomoćju milosti božje ozbiljno promisliti:

1) kako smo grěhom zaslužili kaznu od Boga;

2) kako je Isus radi grěhah naših umro na križu;

3) kako grěh vrědja Boga, najvećega nam dobročinca, najboljega otca, najveće i ljubavi najdostojnije dobro.

22. Kolikovrstno je vrhunaravno pokajanje?

Vrhunaravno pokajanje jest dvovrstno: savršeno i nesavršeno.

23. Kada je pokajanje savršeno?

Savršeno je pokajanje, kada mrzimo na grěh više nego na ikoje drugo zlo, jedino zato, što smo uvrědili Boga, najveće dobro.

24. Kada je pokajanje nesavršeno?

Nesavršeno je pokajanje, kada nas nuka strah od pakla, gubitak neba i grdoba grěha, da grěh nada sve zamrzimo i zaželimo Boga nevrědjati.

25. Je li savršeno pokajanje svakako potrebito?

I nesavršeno pokajanje dovoljno je, istina, da bude izpověd valjana, nu ipak treba se trsiti, da nam bude pokajanje što savršenije.

Digitized by Google

26. Kada treba na pokori probuditi pokajanje?

Pokajanje treba probuditi prije izpovědi ili bar prije odrěšenja.

27. Kada treba i izvan otajstva pokore probuditi savršeno pokajanje?

Savršeno pokajanje treba probuditi: 1) u pogibelji života, 2) koliko god se putah smrtno sagrěši, a nije prilike izpověditi se.

§. 3. Odluka.

28. Što mora svakako skopčano biti s pokajanjem?

S pokajanjem svakako mora skopčana biti: 1) nada oproštenja, 2) dobra odluka.

29. Što je dobra odluka?

Dobra odluka jest prava volja poboljšati se i negrěšiti više.

30. Kakva ima biti dobra odluka?

Dobra odluka, kao i pokajanje, ima biti 1) nutarnja, 2) obćenita, 3) vrhunaravna.

31. Na što se ima odlučiti, tko ima pravu volju poboljšati se?

Tko ima pravu volju poboljšati se, mora odlučiti:

Digitized by Google

1) čuvati se svih bar težkih grěhah i bližnje prigode grěšne;

2) poprimiti što mu treba, da se poboljša,

3) zadovoljiti Bogu i bližnjemu.

32. Što se razumĕva po bližnjoj prigodi?

Po bližnjoj prigodi razuměva se osoba, družtvo, igra i sve, što je čověka obično navodilo u grěh, ili će ga po svoj prilici navesti, ako se onomu neukloni.

33. Što treba pamtiti onim, koji se neklone bližnje prigode, ili neće da se ostave navadnih svojih grěhah?

* Treba im pamtiti, da im odrěšenje ništa nekoristi, nego još povećava krivnju.

34. Kako se može probuditi pokajanje s odlukom skupa?

Ovako po prilici:

„Bože, kajem se svesrdno za svoje grěhe, nesamo što sam njimi izgubio tvoju milost, a zaslužio kaznu na ovom i drugom světu, nego ponajviše kajem se zato, što sam njimi uvrědio tebe, najveće i ljubavi najdostojnije dobro, koje sada nada sve ljubim. Mrzim na svekolike grěhe svoje i tvrdo odlučujem, nikada te, preljubljeni Bože, neuvrěditi više, i brižno se čuvati svake prigode grěšne.“

Digitized by Google

§. 4. Izpověd.

35. Što je izpověd?

Izpověd je skrušeno očitovanje grěhah pred svetjenikom, da nas od njih odrěši.

36. Kakva treba da bude izpověd?

Izpověd treba da bude 1) podpuna, 2) iskrena, 3) razgovětna.

37. Kada je izpověd podpuna?

Izpověd je podpuna, kada očituje grěšnik sve bar smrtne grěhe, koji su mu na pameti, te kaže njihov broj i potrebite okolnosti.

38. Što je činiti grěšniku, ako se nemože sětiti, kolikoput je koj smrtni grěh učinio?

Treba mu kazati, kako se može, te reći: „Ovaj sam grěh učinio svaki dan, svaki tjedan, svaki měsec po prilici toliko putah.“

39. Koje okolnosti treba izpověditi?

Treba izpověditi osobito okolnosti: 1) koje vrst grěha měnjaju, ili 2) mali grěh pretvaraju u veliki.

40. Moraju li se izpověditi i mali grěsi?

Mali grěsi nemoraju se ravno izpověditi, nu dobro je i spasonosno.

41. Kada je izpověd iskrena?

Izpověd je iskrena, kada se grěšnik onako tuži izpovědniku, kao što se poznaje Bogu kriv, netajeć niti neizpričajuć ništa.

Digitized by Google

42. Što ima promisliti grěšnik, koj je stidi iskreno izpověditi se?

* Ima promisliti, da je bolje svoje grěhe otajno izpověditi svetjeniku, nego u grěhu uvěk nemirno živěti, nesretno umrěti, ter na sudnji dan osramotiti se pred svim světom.

43. Što treba grěšniku činiti, ako nekaže na izpovědi, što bi imao izpověditi?

* 1) Ako grěšnik nekaže što bez krivnje, dosta je zaboravljeno očitovati na slědećoj izpovědi;

2) ako pako što zamuči od stida ili s nemarna izpitivanja savěsti, treba mu očitovati takodjer, na koliko je to izpovědih zamučao svojom krivnjom, pak i ponoviti sve ono izpovědi, jer su bile nevaljale.

44. Kada je izpověd razgovětna?

Izpověd je razgovětna, kada grěšnik tako govori, da može izpovědnik sve dobro razuměti i dušu mu valjano prosuditi.

45. Što je velika izpověd?

* Velika je izpověd, na kojoj se ponavljaju sve ili više izpovědih.

46. Kada je potrebita velika izpověd?

* Velika je izpověd potrebita, kada su prvašnje izpovědi bile nevaljale budi sbog neiskrenosti, budi s manjkava pokajanja ili odluke, budi sbog grěšna nemara u izpitivanju savěsti.

Digitized by Google

47. Kako se počima izpověd?

Pokornik klekne, prekriži se i govori: „Molim vas, otče duhovni, za sveti blagoslov, da pravo i podpuno svoje grěhe očitovati mogu.“ Dobiv blagoslov, govori dalje: „Ja nevoljni grěšnik tužim se Bogu svemogućemu, i vam, otče duhovni, město Boga, da sam od svoje poslědnje izpovědi, koju sam..... ovršio, često i mnogo sagrěšio.“ (Sada treba grěhe kazati.)

48. Kako se završuje izpověd?

„Za ove i sve ostale grěhe svega života svoga kajem se od svega srdca, što sam njimi uvrědio Boga, najveće i sve ljubavi najdostojnije dobro. Mrzim svekolike grěhe svoje i tvrdo odlučujem negrěšiti više i kloniti se svake prigode grěšne. Molim vas, otče duhovni, odrěšite me od grěhah, i spasonosnu mi naložite pokoru.“

49. Što treba zatim činiti?

Treba dobro paziti na izpovědnikove opomene i zapamtiti si pokoru, koju naloži; pak, ako što zapita, iskreno i čedno odgovoriti.

Opomena. Pazi, da neotidješ prije iz izpovědaonice, dok ti svetjenik običnim katoličkim pozdravom ili drugim načinom nepokaže, da je slobodno otići.

§. 5. Zadovoljština.

50. Što se razuměva po zadovoljštini?

Po zadovoljštini razuměvaju se děla, koja svetjenik na izpovědi daje grěšniku za pokoru.

Digitized by Google

51. Zašto daje svetjenik na izpovědi zadovoljštinu?

Zadovoljštinu daje svetjenik na izpovědi zato: 1) da zadovoljimo za vremenite kazne, 2) da se poboljšamo.

52. Odpusti li Bog s grěhom zajedno i sve kazne?

Věčnu kaznu odpušta Bog svakiput, ali neodpušta svagda vremenite.

53. Što se razuměva po vremenitoj kazni grěha?

Po vremenitoj kazni grěha razuměva se kazna, koja se ima pretrpěti budi ovdě na zemlji, budi u čistilištu.

54. Je li izpověd nevaljana, ako se neovrši zadovoljština?

*Ako grěšnik neovrši zadovoljštine poslě izpovědi, ali je na izpovědi imao volju ovršiti ju, izpověd mu je istina valjana, ali grěši ipak i gubi mnoge milosti.

55. Je li dosta ovršiti zadovoljštinu, koju izpovědnik dade?

*Osim naložene zadovoljštine treba se trsiti i drugimi dragovoljnimi dobrimi děli, i trpljivo podnosec nevolje, zadovoljiti pravdi božjoj.

Opomena. Često se izpovědaj; no i trsi se svakiput dobro izpověditi, ter po izpovědi se poboljšati.

Digitized by Google

*Oprost.

56. Kako nam pomaže crkva odvratiti vremenite kazne grěha?

Vremenite kazne grěha odvratiti pomaže nam crkva, děleć oprost.

57. Što je oprost?

Oprost je odpust vremenite kazne, što ga děli crkva izvan otajstva pokore.

58. Što imamo věrovati ob oprostu?

Ob oprostu imamo věrovati: 1) da katolička crkva ima od Isusa oblast děliti oprost, 2) da je po nas vrlo spasonosno dobiti oprost.

59. Što svakako treba, da dobijemo oprost?

Treba svakako: 1) biti u milosti posvetjujućoj, 2) točno ovršiti dobra děla, koja crkva propisuje za oprost.

60. Kolikovrstan je oprost?

Oprost je dvovrstan: 1) obilat, kad se odpuste sve vremenite kazne, i 2) neobilat, kad se odpusti samo jedan dio istih.

61. Može li se oprost naměniti i dušam u čistilištu?

Može svaki, o kojem papa naročito kaže, da se može naměniti.

Opomena. Štuj i ceni oproste pa se trsi pribaviti ih čim više, što sebi na spas što pokojnim.

Digitized by Google

Poslědnja pomast.

1. Što je poslědnja pomast?

Poslědnja pomast jest otajstvo, u kom bolestnik po svetom ulju i molitvi svetjenika prima milost božju na spas duše, a često i těla.

2. Što koristi poslědnja pomast duši?

* Poslědnja pomast:

1) umnožava posvetjujuću milost;

2) prašta male grěhe, i one smrtne, kojih bolestnik nemože više izpověditi;

3) oslobadja dušu od ostanakah već oprošténih grěhah;

4) jači u trpljenju i napasti, osobito u smrtnoj borbi.

3. Što koristi poslědnja pomast tělu?

* Daje bolestniku polakšicu u boli, pak i zdravlje, ako je hasnovito duši.

4. Tko može i ima primiti poslědnju pomast?

Svaki krštjanin katolik, koj je k pameti došao, te pogibeljno oboli.

5. Kako ima bolestnik primiti poslědnju pomast?

* Ima 1) biti u milosti, zato treba ako je moguće prije se izpověditi, ili bar probuditi savršeno pokajanje; 2) probuditi věru, ufanje i ljubav, i predati se u volju božju.

Digitized by Google

6. Kada ima bolestnik primiti poslědnju pomast?

*Ima ju primiti, ako je moguće, dok je još pri sebi; a prije se pričestiti.

Opomena. Pošalje li ti dragi Bog težku bolest, neodvlači do zadnjega trenutka primiti otajstva.

*Sveti red.

1. Komu je predao sám Isus oblast svetjeničku?

Isus je predao oblast svetjeničku svojim apoštolom.

2. Je li imala prestati oblast svetjenička sa smrtju apoštolah?

Nije imala prestati, kao što nije imala prestati ni crkva.

3. Kako je prelazila oblast svetjenička?

Oblast svetjenička prelazila je svetim redom.

4. Što je sveti red?

Sveti red jest otajstvo, u kojem primaju oni, koji se rede, svetjeničku oblast i posebnu milost, svetjeničku službu věrno ovršivati.

5. Koju poglavito oblast primaju svetjenici?

Svetjenici primaju oblast: 1) kruh i vino pretvarati u tělo i krv gospodnju, 2) praštati grěhe.

Digitized by Google

6. Tko ima oblast valjano děliti sveti red?

Sveti red valjano děliti imaju oblast samo biskupi; koji se za ovu oblast posebno rede.

7. Može li se sveti red izgubiti?

Sveti red nemože se izgubiti, kao što ni krst.

Opomena. Štuj svetjenike kao naměstnike božje, i budi jim pokoran.

* Ženitba.

1. Što je ženitba?

Ženitba jest otajstvo, po kojem se dvě slobodne osobe, mužka i ženska, uzimlju, i od Boga pomoć primaju, dužnosti ženitbene tja do smrti věrno izpunjivati.

2. Kako se prima ovo otajstvo?

Zaručenici očituju pred svojim župnikom i dvěma svědocima, da se uzimaju, a svetjenik jih blagoslovi.

3. Koje su ženitbene dužnosti?

Muž i žena imaju:

1) živěti u ljubavi, slogi i zakonskoj věrnosti tja do smrti;

2) děcu si u strahu božjem složno odhranjivati;

3) muž ima hraniti i braniti svoju ženu, a žena se pokoravati mužu u svem, što je pošteno i pravedno.

Digitized by Google

4. Na što imaju paziti, koji se kane ženiti ili udati?

Imaju paziti, da

1) nezaruče se lahkoumno,

2) budu dobro podučeni u věri i prosti od zapрékah ženitbenih,

3) kao zaručenici žive nevino,

4) uzmu se s čistom i bogoljubnom naměrom,

5) prije věnčanja valjano se izpověde i pričeste.

5. Što imaju pamtiti, koji se zaruče, pa se poslě razstanu?

Imaju pamtiti, da težko grěše, ako ih neizpričaju važni razlozi.

6. Kako grěše, koji se s nepoštene naměre ili u smrtnom grěhu věnčaju?

Grěše svetogrdno i gube božju milost i blagoslov.

7. Kolikovrstne su zapréke ženitbene?

Zapréke ženitbene su dvovrstne:

1) takove, poradi kojih je ženitba zabranjena, n. p. zabranjeno vrěme, prosti zavět čistoće, i t. d.

2) takove, poradi kojih je ženitba nevaljana, n. p. rodbinstvo i svojinstvo.

8. Koje je vrěme zabranjeno?

Vrěme od prve nedělje prihoda do poslě tri kralja, i od čiste srěde do poslě

Digitized by Google

běle nedělje, kada zabranjuje crkva svečane svatbe.

Opomena. Izbiruć si stalež, imaj prije svega na pameti Boga i spas duše.

* Blagoslovine.

1. Što se razuměva po blagoslovinah?

Po blagoslovinah razuměvaju se blagoslovljene stvari, kao: voda, ulje, sol, kruh, vino, a i zaklinjanje i blagoslivanje.

2. Tko je naredio blagoslovine?

Blagoslovine je naredila crkva po dobivenoj od Isusa oblasti, da blagosliva, sveti i zaklinje.

3. Što nas ima nukati, da blagoslovine pobožno rabimo?

Ima nas nukati pomisao, da nam blagoslovine pribavljaju molitvu i blagoslov svekolike crkve, u koje ime svetjenik sveti i blagosliva.

4. Ima li molitva crkve osobitu moć?

Molitva crkve ima osobitu moć, jer je združena s molitvom Isusovom i njegovih svetih.

5. Što obično moli crkva, kada sveti ili blagoslivlje?

Moli, da Bog odvrati od nas kazne, da nas obrani od neprijatelja, da nam poděli mir, blagoslov, sreću duše i těla, i t. d.

Digitized by Google

6. Kako se imamo služiti napose svetom vodom?

Bogoljuban se krštjanin škropi svetom vodom i kod kuće i u crkvi, moleć, da ga krv Isusova sve više čisti i čuva u svakoj pogibelji.

Opomena. Služi se onim, što je crkva posvetila i blagoslovila, a naročito svetom vodom dostojno, ponizno i pobožno.

Molitva.

1. Što je molitva?

Molitva je uzdignutje pameti i srdca k Bogu, budi da ga slavimo ili da mu hvalimo, ili prosimo od njega kakvu milost.

2. Je li molitva svakomu potrebita?

Molitva je potrebita na spas svakomu, koj je k pameti došao.

3. Koja je korist od molitve?

* Molitva nas 1) združuje s Bogom, 2) jači proti zlu, i daje jakost na dobro; 3) teši nas u tugi, dobavlja nam pomoć u nevolji i milost uztrajati u dobru do smrti.

4. Kako imamo moliti, da nam bude molitva od koristi?

* Moliti imamo 1) pobožno, 2) ponizno, 3) zaufano, 4) Bogu odano, 5) uztrajno.

Digitized by Google

5. Kada osobito imamo moliti?

*Moliti imamo osobito 1) u napasti i potrebi, posebnih i obćih suprotivštinah, 2) jutrom i večerom, prije i poslě jela, kada zvoni na molitvu, i u crkvi.

Opomena. Promisli, kako si sretan, što smiješ govoriti s Bogom, kano děte s otcem. Moli se dakle Bogu često i raďo, što možeš pobožnije, kod kuće i u crkvi.

§. 1. Molitva gospodnja.

6. Koja je najizvrstnija molitva?

Najizvrstnija molitva jest „Otče naš“ ili molitva gospodnja.

7. Zašto se „Otče naš“ zove molitva gospodnja?

Jer nas je sám Gospodin naš Isus učio moliti „Otče naš“.

8. Kako glasi „Otče naš?“

Glasi ovako: „Otče naš, koj si na nebesih. Sveti se ime tvoje. Dodji kraljestvo tvoje. Budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas. I odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštamo dužnikom našim. I neuvedi nas u napast. Nego oslobodi nas od zla. Amen.“

9. Kako se děli „Otče naš“?

„Otče naš“ děli se na predgovor i sedam prošnjah.

Digitized by Google

10. Kako glasi predgovor?

Predgovor glasi ovako: „Otče naš, koj si na nebesih.“

11. Na što nas opominje rěč „otac“?

Rěč „otac“ opominje nas, da nam je Bog otac, da mu se dakle imamo moliti dětinjom směrnostju, ljubavju i zaufanjem.

12. Zašto velimo „otče naš“, a ne „otče moj“?

Zato, jer je Bog otac svih ljudih, i s tog imamo svi kao bratja moliti jedan za drugoga.

13. Zašto dodajemo, „koj si na nebesih“?

Da se spomenemo, da imamo u molitvi svoje srdce odtrći od světa i uzdići prama nebu.

14. Što molimo prvom prošnjom: „Sveti se ime tvoje“?

Prvom prošnjom molimo, da se ime božje nikad nepogrdi i neopsuje, nego da Boga svi ljudi sve to većma poznaju i štuju.

15. Što molimo drugom prošnjom: „Dodji kraljestvo tvoje“?

Drugom prošnjom molimo osobito, da svi dospijemo u kraljestvo nebesko.

16. Što molimo tretjom prošnjom: „Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji“?

Tretjom prošnjom molimo, da mi i svi ljudi ovršujemo volju božju, kako ju ovršuju angjeli i sveti u nebu.

Digitized by Google

17. Što molimo četvrtom prošnjom: „Kruh naš svagdanji daj nam danas“?

Četvrtom prošnjom molimo, da nam Bog dade, što nam svaki dan treba za tělo i dušu.

18. Što molimo petom prošnjom: „I odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštamo dužnikom našim“?

Petom prošnjom molimo, da nam Bog prosti sve grěhe onako, kako i mi praštamo onim, koji su nas uvrědili.

19. Što molimo šestom prošnjom: „Neuvedi nas u napast“?

Šestom prošnjom molimo, da Bog ili odvrati od nas napasti, ili nam dade dovoljno milosti, da ju svladamo.

20. Zašto prepušta Bog napasti?

Bog prepušta napasti: 1) da nas sačuva u poniznosti, 2) da nas pobudi na krěpost i zasluge nam umnoži.

21. Što molimo sedmom prošnjom: „Nego oslobodi nas od zla“?

Sedmom prošnjom molimo, da nas Bog občuva od svakoga zla, osobito grěha i věčnoga prokletstva.

22. Zašto dodajemo: „Amen“ ili „budi“?

Da izjavimo svoju goruću želju i zaufanje, da ćemo biti uslišani.

Opomena. Moli svakda molitvu gospodnju směrno, pazljivo i pobožno.

Digitized by Google

§. 2. Pozdrav angjeoski.

23. Što navadno mole katolici za „Otče našem“ ?

Za „Otče našem“ katolici navadno mole molitvu na čast majki božjoj, koju zovemo „pozdrav angjeoski“ ili „Zdravo Marijo“ !

24. Kako glasi pozdrav angjeoski ?

Glasi ovako : „Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženami, i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Marijo, majko božja, moli za nas grěšnike sada i na čas smrti naše. Amen.“

25. Koliko dělovah ima u pozdravu angjeoskom ?

Ima dva děla : 1) hvala, 2) prošnja.

26. Koje je hvala ?

Hvala su : 1) rěči arkangjela Gabriela : „Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženami“, i 2) rěči svete Elizabete : „I blagoslovljen plod utrobe tvoje“, a mi dodajemo još ime : „Isus.“

27. Zašto velimo Mariji : „milosti puna“ ?

* Jer je Marija 1) već prije, nego se rodila, bila puna milosti, 2) sveudilj u milosti napredovala, i 3) rodila početnika milosti.

28. Zašto velimo Mariji : „Gospodin s tobom“ ?

* Jer je Bog osobitim načinom s blaženom děvicom Marijom.

Digitized by Google

29. Zašto velimo: „blagoslovljena medju ženami“?

* Velimo zato, jer štujemo Mariju, što je od svih ženah izabrana za majku božju.

30. Zašto dodajemo: „Blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus“?

* To dodajemo, jer slavimo Mariju sbog sina njezina Boga.

31. Koje je u pozdravu angjeoskom prošnja?

Prošnja su rěči, što je crkva pozdravu dodala: „Sveta Marijo, majko božja, moli za nas grěšnike, sada i na čas smrti naše. Amen.“

32. Zašto je crkva dodala ove rěči?

* Jer treba, da u svih svojih potrebah od Marije pomoć i utěhu tražimo, a osobito ju za sretnu smrt molimo.

33. Što molimo, kad u jutro, o podne i na večer zvoni na pozdrav angjeoski?

Molimo:

„Angjeo gospodnji navěsti Mariji, i začela po Duhu svetom. Zdravo Marijo! i t. d.

Evo službenice gospodnje, budi mi po rěči tvojoj. Zdravo Marijo! i t. d.

I rěč postala tělom i prebivala medju nami. Zdravo Marijo! i t. d.

R. Moli za nas sveta Bogorodice!

O. Da budemo vrědni Isusovih obećanjah.

Digitized by Google

Pomolimo se!

Molimo te, Gospodine, milost tvoju ulij u duše naše, da mi, koji smo po angjelu věstniku doznali za utělovljenje Isusa sina tvoga, po njegovoj muki i križu slavno uzkrsnuti zavrědimo. Po istom Isusu Gospodinu našem. Amen."

34. Zašto ovo molimo?

Ovo molimo: 1) da se zahvalimo Bogu, što je sin božji postao čověkom, 2) da štujemo svetu Bogorodicu i preporučamo se u njezinu obranbu.

Opomena. Štuj vazda blaženu děvicu Mariju dětinjom pobožnošću, i trsi se naslědovati ju u krěposti.

Pregled katekizma.

Na světu smo, da Bogu služimo ter se spasimo (str. 3). A k tomu je od potrebe: 1) sve věrovati, što je Bog objavio (str. 4). 2) sve zapovědi obdržavati, koje nam je Bog dao budi sám (str. 36), budi po svojoj crkvi (str. 56); s toga se i kloniti grěha, kojim se prekršuju zapovědi božje (str. 59), i trsiti se krěpostno živěti (str. 64). 3) To pako nemožemo bez milosti božje (str. 68); zato moramo takodjer primati izvore milosti, sveta otajstva (str. 72), i moliti (str. 102).

Digitized by Google

U ime Otca, i Sina, i Duha svetoga. Amen.

Otče naš.

Otče naš, koj si na nebesih. Sveti se ime tvoje. Dodji kraljestvo tvoje. Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas. I odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštamo dužnikom našim. I neuvedi nas u napast. Nego oslobodi nas od zla. Amen.

Zdravo Marijo!

Zdravo Marijo, milosti puna. Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženami i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Marijo, majko božja, moli za nas grešnike sada i na čas smrti naše. Amen.

Věrujem u Boga.

Věrujem u Boga otca, svemogućega stvoritelja neba i zemlje. I u Isukrsta, sina njegova jedinoga, Gospodina našega. Koj je začet po Duhu svetom, rodjen od Marije, děvice. Mučen pod Poncijem Pilatom, propet, umro i pokopan. Sašao nad pakao, tretji dan uzkrsnuo od mrtvih. Uzašao na nebesa, sědi ob desnu otca Boga svemogućega. Odonud ima doći sudit žive i mrtve. Věrujem

Digitized by Google

u Duha svetoga. Svetu crkvu katoličku, svetih občinstvo. Oproštenje grěhah. Těla uzkrsnutje. I život věčni. Amen.

Deset zapovědih božjih.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, neimaj drugih bogovah do mene.
2. Neizusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.
3. Spomeni se, da svetiš dan gospodnji.
4. Poštuj otca i mater.
5. Neubij.
6. Nesagrěši bludno.
7. Neukradi.
8. Nereci kriva svědočanstva proti bližnjemu svomu.
9. Nepoželi tudje žene.
10. Nepoželi tudje stvari.

Pet zapovědih crkvenih.

1. Sveti naredjene od svete matere crkve dane svetačne.
2. Slušaj bogoljubno svetu misu u nedělju i ostale zapovědne svetkovine.
3. Posti korizmene, kvatrene i ostale crkvene poste, a u petak i subotu nejedi mesa.
4. Svake se godine najmanje jedanput na to odredjenu svetjeniku izpovědi, i ob Uzkrsu pričesti.
5. Nesvatbuj u zabranjeno vrěme.

Digitized by Google

Sedam svetih otajstvah.

1) Krst, 2) potvrda, 3) presveto oltarno otajstvo, 4) pokora, 5) poslědnja pomast, 6) sv. red, 7) ženitba.

Način probuditi si u srdcu tri bogoslovne krěposti:

1. V ě r u.

Věrujem u te, Bože moj, da si jedini božanstvom, a troj osobami, Otac, Sin i Duh sveti. Věrujem, da je druga osoba, Sin božji, krěpostju Duha svetoga čověkom postao, rodio se i sve nas odkupio; i da će doći sudit žive i mrtve; da će dobre nadariti slavom nebeskom, grěšnike pako kazniti mukami paklenimi. Věrujem nadalje sve, što věruje i věrovati uči sveta mati crkva rimo-katolička. A sve to věrujem zato, jer si navěstio ti, Bože, koj si neizměrna mudrost i věkovita istina, koj nemožeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš i vidiš. O Bože, umnoži věru moju!

2. U f a n j e.

Ufam se u te, premilosrdni Bože moj, da ćeš mi po zaslugah muke i smrti Isukrstove i po mojih dobrih dělih, pomoćju tvojom učinjenih, oprostiti sve grěhe moje, i dati slavu nebesku. A to se ufam zato, jer ti, svemogući Bože, dati možeš, što si obećao i u obećanju svojem stalan si i věran. O Bože, pokrěpi ufanje moje!

Digitized by Google

3. Ljubav.

Ljubim te, Bože moj, svim srdcem i dušom svojom nada sve, i više nego sám sebe; jer si ti sám po sebi svake ljubavi dostojan, i sbog tebe ljubim bližnjega svoga kano sám sebe. O Bože, užeži ognjem ljubavi svoje srdce moje; ter iz ove goruće prama tebi ljubavi kajem se, što sam ikada uvrědio tebe, neizměrno dobro. Mrzim svekolike grěhe života svoga, i to više, nego ikoje drugo zlo. O da te nisam nikada uvrědio! Tvrdo obećajem, kloniti se i čuvati svakoga grěha, te volim umrěti, nego ikojim grěhom, a navlastito smrtnim, uvrěditi tebe, najveće dobro. A sve ću počinjene po milosti tvojoj iskreno izpověditi, i dostojnu za nje pokoru učiniti. Smiluj mi se dakle, svemogući Isuse, i budite mi u pomoć, milostiva Marijo i sveti Josipe! Amen.

Ili kratje:

Bože! tvrdo věrujem sve, što nas učiš věrovati po svetoj svojoj katoličkoj crkvi; jer si to navěstio ti, věčna nepogrěšna istino!

Bože! ufam se po zaslugah Isusovih dobiti oproštenje grěhah, tvoju milost i život věčni; jer si to obećao ti, svemogući, milosrdni i věrni Bože.

Bože! ljubim te svim srdcem i nada sve; jer si moj najbolji otac, najveće i ljubavi najdostojnije dobro.

Sbog tebe ljubim i bližnjega, prijatelja i neprijatelja, kano sám sebe. Amen.

Digitized by Google

Nauk, kako valja dvoriti kod sv. mise svetjeniku.

Prva briga budi podvorniku, da ništa neuzmanjka kod sv. mise. Zato obukav se neka prigleda prije sv. mise, je-li pripravljeno vino i voda, jesuli svěće napaljene itd.

Pozvoniv na izlazku iz riznice stupa pred žrtvenik, pokloni se koljenom skupa sa svetjenikom, zatim položi knjigu na žrtvenik, side natrag, klekne s lěva svetjeniku i odgovara mu glasno i razgovětno:

S. In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Introibo ad Altare Dei.

Podv. Ad Deum, Qui laetificat juventutem meam.

S. Judica me Deus et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

Podv. Quia Tu es Deus, fortitudo mea, quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

S. Emitte lucem tuam, et veritatem Tuam ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum Tuum et in tabernacula Tua.

Podv. Et introibo ad Altare Dei, ad Deum, Qui laetificat juventutem meam.

S. Confitebor Tibi in cithara Deus, Deus meus, quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me.

Podv. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor Illi; salutare vultus mei et Deus meus.

S. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Podv. Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

S. Introibo ad Altare Dei.

Podv. Ad Deum, Qui laetificat juventutem meam.

S. Adjutorium nostrum in Nomine Domini.

Podv. Qui fecit coelum et terram.

S. Confiteor Deo omnipotenti etc. Dominum Deum nostrum.

Podv. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam aeternam.

S. Amen.

Podv. Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis et tibi Pater: quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaelem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes sanctos, et te Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam aeternam.

Podv. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

Podv. Amen.

S. Deus, Tu conversus vivificabis nos.

Digitized by Google

Podv. Et plebs Tua laetabitur in Te.
S. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
Podv. Et salutare Tuum da nobis.
S. Domine exaudi orationem meam.
Podv. Et clamor meus ad Te veniat.
S. Dominus vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.
S. Kyrie eleison.
Podv. Kyrie eleison.
S. Kyrie eleison.
Podv. Christe eleison.
S. Christe eleison.
Podv. Christe eleison.
S. Kyrie eleison.
Podv. Kyrie eleison.
S. Kyrie eleison.

Kadšto ide poslě „Kyrie“ odmah:

S. Flectamus genua.
Podv. Levate.
S. Dominus vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.
S. Per omnia saecula saeculorum.
Podv. Amen.
Kada svetjenik pročita list, odgovori
Podv. Deo gratias.

Kada polje svetjenik na sredinu žrtvenika, prenese podvornik misnu knjigu na drugu stranu žrtvenika.

S. Dominus vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.
S. Sequentia sancti evangelii itd.

Digitized by Google

Križajuć se desnim palcem na čelu, ustnah i prsih odgovara

Podv. Gloria Tibi Domine.

Poljubiv svetjenik evangjelje govori:

Podv. Laus Tibi Christe.

T. Dominus vobiscum.

Podv. Et cum spiritu tuo.

Za prikazanja metne podvornik vino i vodu na žrtvenik i po njem prostre rubac. Zatim poléva svetjeniku vodom prste.

S. Orate fratres itd.

Kleknuv odgovara:

Podv. Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis Sui, ad utilitatem quoque nostram totiusque Ecclesiae Suae Sanctae.

S. Per omnia saecula saeculorum.

Podv. Amen.

S. Dominus vobiscum.

Podv. Et cum spiritu tuo.

S. Sursum corda.

Podv. Habemus ad Dominum.

S. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Podv. Dignum et justum est.

Na to primi podvornik zvonce, te kada svetjenik počme govoriti „Sanctus“, pozvoni podvornik na tri maha. Kada pako svetjenik dodje blizu podizanja i stane križati nad kaležem, pozvoni podvornik jedan put; a zatim klekne na sredini žrtvenika i primi ozdol lěvom rukom misnicu, te ju drži za céloga podizanja. Za podizanja sv. hostije zvoni podvornik u tri puta; a tako i za podizanja kaleža.

Digitized by Google

S. Per omnia saecula saeculorum.
Podv. Amen.
S. Et ne nos inducas in tentationem.
Podv. Sed libera nos a malo.
S. Per omnia saecula saeculorum.
Podv. Amen.
S. Pax Domini sit semper vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.

Kada svetjenik primi u lěvu ruku sv. hostiju, a desnom se udara u prsa tri puta, zvoni podvornik svaki put, kada se svetjenik udari u prsa.

Ako imade od puka tko za sv. pričest, pozvoni podvornik, pošto se svetjenik pričesti. Zatim moli na glas „Confiteor", odgovara na „Misereatur" i „Indulgentiam"; te zvoni u tri puta, kada svetjenik, držeć u ruci sv. hostiju, rekne: „Domine, non sum dignus."

Zatim uzme podvornik u ruke vino i vodu, te kada pruži svetjenik kalež, ulije u kalež vina. A kada pruži kalež po drugi put, držeć palac i kažiprst nad kaležem, polije mu podvornik prste najprije vinom, zatim vodom. Na to prenese misnu knjigu na drugu stranu.

S. Dominus vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.
S. Per omnia saecula saeculorum.
Podv. Amen.
S. Dominus vobiscum.
Podv. Et cum spiritu tuo.
S. Ite missa est; a k a d i k a d: Benedicamus Domino.
Podv. Deo gratias.

Za uzkrsne osmine govori svetjenik:

Digitized by Google

S. Ite missa est, Alleluja, Alleluja.

Podv. Deo gratias, Alleluja, Alleluja.

Kada je misa u crnom ruhu.

S. Requiescant in pace.

Podv. Amen.

Ako nezatvori svetjenik misne knjige, rekav zadnji put: „Per omnia saecula saeculorum", a ono prenese podvornik knjigu na drugu stranu.

Svetjenik, blagoslivljajuć puk, govori:

S. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus.

Podv. Amen.

S. Dominus vobiscum.

Podv. Et cum spiritu tuo.

S. Initium s. evangelii itd.

Podv. Gloria Tibi Domine.

Kada svetjenik izmoli do kraja sv. evangjelje odgovori:

Podv. Deo gratias!

Digitized by Google

Tiskom Karla Goriška u Beču.

Digitized by Google

Digitized by Google